

1. Introducció

La diagnosi de l'auditoria socioambiental de Banyeres del Penedès, document bàsic de la fase documental de la seva Agenda 21 Local, s'ha concebut com una anàlisi d'informació que porti, a tall de conclusions, a una síntesi dels aspectes socioambientals més destacables i alhora a enunciar alguns dels aspectes més importants a tenir en consideració per millorar l'entorn del municipi i la qualitat de vida dels seus habitants. Constitueix un document de resum i ordenació de la gran quantitat d'informació descrita a la memòria d'aquesta Agenda 21 Local, però amb un sentit d'ordenació clar i funcional: ressaltar explícitament els aspectes positius i negatius de la realitat socioambiental. Per tant, en bona mesura, es converteix en la base teòrica de l'elaboració de propostes que han de resultar en els projectes que presenti el Pla d'Acció Local per la Sostenibilitat.

Aquesta diagnosi s'ha realitzat en un **treball de gabinet** que ha tingut en compte les informacions recopilades procedents de diverses entitats i administracions, la generació de nova informació i les entrevistes i trobades amb persones diverses (polítics, tècnics, representants d'entitats i associacions, població resident). Aquest treball de gabinet ha aprofitat també els diversos documents redactats i preparats en l'elaboració de l'Informe de Sostenibilitat del procés del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, que s'està també treballant en paral·lel en el temps.

Els eixos fonamentals de la diagnosi han estat també contrastats dins el **procés de participació ciutadana**. Dos sessions específiques han estat adreçades a debatre sobre la diagnosi. Una primera sessió es va anomenar "Taller de Visions de Futur", i es va celebrar el dia 12 de setembre de 2006. En aquesta sessió, els ciutadans/es participants van ser convidats a elaborar una visió sobre el futur del municipi a curt i mig termini (5 i 25 anys), en els supòsits de que tot anés bé i de que tot anés malament. Les informacions elaborades mitjançant el treball en grup van permetre orientar els responsables de l'Agenda 21 Local sobre les percepcions que els ciutadans/es participants tenien sobre la realitat actual del municipi i les seves perspectives. Una segona sessió es va realitzar el 23 de novembre de 2006, treballant de nou en grup sobre una proposta inicial molt sintetitzada d'enunciats de la diagnosi, especialment preparada per abordar els temes més polèmics. En aquesta sessió, els ciutadans/es participants ja es van pronunciar sobre aspectes específics del document de diagnosi preparat per l'equip tècnic redactor de la fase documental. Sobre les característiques formals d'aquestes reunions – número i nom dels participants, ordenació en grups, transcripció completa dels resultats de les mateixes- podreu trobar suficient informació al document de Pla de Participació.

En aquest treball s'incorporen o es citen els comentaris sobre aspectes diversos de diagnosi que van facilitar i elaborar els ciutadans en els tallers de visions, que no sempre tenen perquè estar en complet acord o amb consonància amb la diagnosi que realitzen els tècnics encarregats del procés. Quan existeixen discrepàncies de criteri, s'especifiquen.

Per facilitar la comprensió de la present diagnosi, aquesta s'ha estructurat en àmbits o apartats, sense que això sigui obstacle perquè se sigui conscient de l'existència d'interrelacions entre temes ni impedeixi l'extracció de conclusions a nivell integral i global, donada la transversalitat dels aspectes socials i ambientals. No obstant, els apartats de diagnosi s'han volgut estructurar d'una manera essencialment paral·lela als de la memòria descriptiva.

Cadascun dels apartats que es desenvolupen a la diagnosi s'estructuren de la següent manera:

- Enunciats remarcats en cursiva que permeten, en una lectura ràpida i diagonal, acotar les definicions imprescindibles per entendre la realitat socioambiental de Banyeres del Penedès. Aquests enunciats fan referència tant a aspectes purament descriptius, com a d'altres fruit de valoracions i conclusions emanades de les dades objectives.
- A continuació de cada enunciat, explicacions més desenvolupades i documentades, incorporant les xifres més significatives, que possibiliten justificar els enunciats anteriors.
- Un quadre-sintètic que conté les oportunitats, els punts forts, les amenaces i els punts febles. Cal recordar que per "punts forts" s'entenen les característiques actuals del municipi i del seu entorn que ajuden a mantenir una bona qualitat socioambiental; sota la denominació de "punts febles" s'han agrupat les qüestions que degraden la qualitat socioambiental local o global; entenem com "oportunitats" els factors que en un futur poden afavorir una gestió més sostenible del territori, de les activitats i contribuir a un millor tractament dels fenòmens socials així com també les eines i situacions actuals que mitjançant un reforç o potenciació de les mateixes puguin contribuir a aquesta gestió més sostenible o eficient; finalment sota la denominació de "reptes" s'han aglutinat les situacions futures que podrien degradar la qualitat ambiental del municipi o incrementar els conflictes socials i també situacions presents que si no canvien podrien degradar en un futur aquesta qualitat ambiental o incrementar les tensions socials.

Cal esmentar que aquesta estructura és la que ha seguit habitualment Limonium S.C.P. en els treballs d'auditoria socioambiental – lligats o no a processos d'Agenda 21 Local – que ha anat desenvolupant en els darrers anys, i que han treballat sobre els següents municipis: Vespella de Gaià (Tarragonès), Riudecanyes (Baix Camp), Santa Oliva (Baix Penedès), Roquetes (Baix Ebre), Valls (Alt Camp), Altafulla (Tarragonès), Cunit (Baix Penedès), el Pont d'Armentera (Alt Camp, en

elaboració), la Nou de Gaià (Tarragonès, en elaboració). Tanmateix, i tot i que hi ha adaptacions pròpies, es basa en les metodologies proposades per la Diputació de Tarragona en el plec de condicions del contracte pel desenvolupament del procés de l'Agenda 21 Local i el Pla d'Acció Local per la Sostenibilitat de Banyeres del Penedès.

2. Àmbit físic

Condicionants i configuració física (geologia, paisatge físic, climatologia, hidrologia)

La preservació de l'àmplia plana agrícola al sud del nucli de Banyeres és essencial per a la defensa estètica de la vila.

El nucli de la vila de Banyeres del Penedès, aturonat, es troba força determinat, físicament, per la presència de l'autopista Ap-7 i la carretera de l'Arboç al nord. La seva configuració com a turó, dominat per la presència de l'antiga torre medieval, només és comprensible visualment, en tota la seva magnitud, en les seves perspectives meridionals. Aquí, al sud dels eixamples de la vila es configura un ampli espai agrari en zona de suaus turons que arriba fins a Santa Oliva. Encara s'hi mantenen conreus actius de vinya, boscos-illa i masos o nuclis tradicionals, i nuclis com el dels Boscos del Priorat resten bastant dissimulats per la important massa arbòria que n'és característica. És força important garantir la conservació del paisatge d'aquest ampli espai, que permet comprendre la configuració orogràfica i geomorfològica del terme i permet conservar la singular configuració paisatgística del nucli de la vila

Les infraestructures i les ocupacions urbanístiques han desnaturalitzat totalment la configuració física de la zona nord-occidental del municipi

L'àmplia plana fèrtil dominada pels conreus que s'estenia al sector nord-occidental del municipi, fins a la Casa Murada i més enllà, cap als pobles d'Albinyana, la Bisbal i Llorenç, ha quedat totalment alterada i desconfigurada per la implantació d'infraestructures de tot tipus (nus d'autopistes Ap-7 i Ap-2, IDIADA, urbanització el Priorat de Banyeres, línies de transport elèctric i de gas...), situades traumàticament en el territori sense respectar la seva estructura natural o la creada secularment per l'ús agrícola. És complicat recuperar o defensar aquest paisatge originari, que expressa tendències clares cap a una periurbanització i ocupació total.

Existeix una preocupació important a la població sobre els efectes dels projectes futurs en el paisatge i la seva vinculació a la identitat local

Els tallers participatius han denotat l'existència d'una notable consciència sobre el valor del paisatge de Banyeres com actiu econòmic i identitari, així com els efectes negatius que el desenvolupament urbanístic i infraestructural n'ha tingut. Al mateix temps, projectes com el POUM o el CIM traslladen una preocupació molt important entre els participants sobre els seus efectes territorials i paisatgístics, preocupació que es transforma en un rebuig a aquests projectes.

Quant al patrimoni geològic del municipi, destaca la presència de l'aqüífer de sorres de Santa Oliva, fonts de l'aigua utilitzada al municipi i element cabal pel desenvolupament del mateix .

El terme de Banyeres del Penedès se situa al centre del subjacent aquífer de sorres de Santa Oliva, important font d'aigua subterrània que nodreix l'abastament d'aigua potable de Banyeres i municipis veïns, així com els regadius agrícoles. Les peculiars condicions físiques d'aquest aquífer el fan fàcilment renovable, fàcilment explotable i també fàcilment vulnerable a la contaminació, de manera que és especialment important garantir la seva conservació quantitativa i qualitativa, com recurs estratègic de caire municipal i regional

La suavitat de temperatures i la irregularitat en les precipitacions són les característiques bàsiques del clima banyerenc.

Banyeres del Penedès se situa en una zona dominada pel clima general mediterrani, molt suavitzat per la presència temperada i propera del mar, que facilita l'existència d'un clima suau i benigne, amb hiverns poc freds i estius amb temperatures moderades – tot i que amb una evident xafogor.

El clima mediterrani a la nostra zona té, però, i com a característica pròpia, una important irregularitat. Així, si les precipitacions mitjanes estan properes als 500 mm/any, la mitjana és l'excepció, ja que molt sovint les precipitacions s'allunyen de molt (inferiors o superiors) d'aquesta xifra. També, dins l'any, es produeixen variacions molt importants, tot i que els màxims de precipitació es donen entre finals d'estiu i inicis de tardor, i després, més irregularment, a la primavera.

Tot i així, caldrà atendre les previsions d'alteracions i reducció de la suavitat del clima causades pel canvi climàtic, amb tendència a la manifestació de fenòmens cada vegada més extrems.

Una altra característica és la torrencialitat de les precipitacions, amb evidents repercussions sobre el risc hidràulic.

L'energia tèrmica acumulada pel mar Mediterrani i la presència relativament propera a la serralada Prelitoral determinen una notable possibilitat d'ocurrència de precipitacions torrencials, amb grans intensitats en curts períodes de temps. Especialment importants són les possibilitats de fortes

tempestes durant l'estiu, i d'aiguats més dilatats en el temps a finals d'estiu i principis de tardor. Aquesta possibilitat resulta en una concentració molt important de cabals d'escolament a totes les conques i subconques, i a un evident risc hidràulic a mesura que l'urbanisme modifica les condicions naturals d'escolament – augment de la impermeabilització del territori, interferència amb les línies naturals d'escolament.

A conseqüència del clima i l'orografia, la xarxa de torrents del municipi comporta un risc hidràulic que cal atendre i considerar en la planificació

Els torrents de Banyeres, orientats en sentit nord-est/sud-oest, poden arribar a concentrar importants quantitats d'aigua en moments d'avinguda, que poden causar danys sobre infraestructures, béns i, en condicions concretes, a la seguretat de les persones. La planificació urbanística ha de considerar aquest aspecte i gestionar aquest risc, basant-se en el principi de precaució més enllà de les xifres estadístiques.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Clima mediterrani temperat i benigne per la situació propera al mar. • Estructura geològica que ha permès la presència d'un recurs estratègic molt important com és l'aquífer de sorres de Santa Oliva. • Estructura orogràfica i geomorfològica que afavoreix la qualitat paisatgística; turó de la vila dominant sobre una zona agrícola àmplia amb paisatge tradicional. 	<ul style="list-style-type: none"> • La característica de torrencialitat de les precipitacions determina un risc hidràulic destacat. • Recursos aquífers molt vulnerables per la seva configuració física i el seu grau d'explotació • Ocupació del sector nord-occidental per infraestructures i urbanisme molt divers que ha desconfigurat traumàticament el paisatge
Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Protecció urbanística a l'àmplia plana agrícola al sud del nucli de Banyeres mitjançant la normativa del POUM • Control mitjançant la revisió del POUM i la implementació de mesures correctores per protegir els recursos de l'aquífer de sorres de Santa Oliva • Operacions de recuperació paisatgística al sector nord-occidental del nucli mitjançant el POUM 	<ul style="list-style-type: none"> • Acompliment de les previsions sobre el canvi climàtic que facin augmentar la freqüència de fenòmens meteorològics extrems. • Desconsideració del risc hidràulic en la planificació urbanística o d'infraestructures • Degradació qualitativa i quantitativa de l'aquífer de sorres de Santa Oliva per augment de consum, impermeabilització de territori i situació activitats contaminants • Desconfiguració d'amplis sectors de paisatge tradicional per implantació d'activitats en SNU, per la implantació del CIM i el creixement urbanístic previst pel POUM

3. Àmbit socioeconòmic i administratiu

3.1. Demografia i estructura social

A la història contemporània, el municipi de Banyeres va viure el moment de despegament demogràfic a la segona meitat del segle XVIII – a causa de la revolució agrícola i el comerç atlàntic.

El 1787 (cens de Floridablanca) el municipi de Banyeres del Penedès tenia quasi 400 habitants, després d'haver més que doblat la població respecte el principi de segle a causa de la revolució de la producció agrícola en el sector de la vinya i de l'establiment de profitoses rutes comercials atlàntiques que van multiplicar l'activitat agrària i econòmica en general.

Un segon despegament demogràfic va esdevenir entre 1960 i 1975 lligat al desenvolupament industrial del municipi i especialment a la instal·lació de Cristalera Española a l'Arboç

Si a meitat del segle XX, la Guerra Civil i els processos de crisi agrària van suposar un estancament demogràfic (614 habitants el 1960), la industrialització ràpida de la zona, especialment amb la instal·lació de la potent fàbrica de Cristalera Española a l'Arboç, va fer doblar la població en 15 anys. El 1975 la població censada era de 1299 habitants i des de llavors no va parar d'augmentar.

Aquest augment important de població lligat en bona part a la immigració des d'altres zones de l'Estat té valoracions contrastades dins el mateix si de Banyeres. Alguns banyerencs/es, especialment els que provenen dels pobladors de tota la vida, consideren que aquest augment va ser molt brusc i va crear dues comunitats diferenciades i poc integrades entre elles.

El municipi de Banyeres presenta, en els darrers anys, un augment constant i sostingut de la població censada, des de que el procés de conversió del Baix Penedès en un espai d'expansió de l'àrea metropolitana de Barcelona ha començat a imposar la seva dinàmica.

Si durant la meitat dels anys 90 hi hagué un cert estancament, els primers anys del segle XXI han viscut un important creixement demogràfic fins arribar als 2.607 habitants de l'any 2006. El municipi no ha estat aliè al gran creixement que està experimentant el Baix Penedès, lligat a dinàmiques locals però especialment a l'extensió de l'espai funcional de l'àrea metropolitana de Barcelona fins aquesta comarca, amb l'augment de la demanda residencial de treballadors d'aquesta àrea, del propi Vendrell i rodalies, i de l'àrea de Tarragona. Aquest augment de població important i les

previsions de continuació del mateix desperten el recel de part dels habitants de Banyeres sobre una difícil integració social.

El municipi de Banyeres del Penedès presenta una densitat de població continguda en el conjunt comarcal.

La petita superfície municipal (només 12,10 km²) que el converteixen en el tercer municipi més menut de la comarca del Baix Penedès, no implica l'existència d'una densitat de població extraordinàriament elevada (quasi 190 habitants per quilòmetre quadrat), similar a la mitjana catalana però inferior a la mitjana comarcal.

L'estructura d'edats de la població de Banyeres presenta un engruiximent molt destacat a les capes mitjanes de població, amb relativament pocs infants i avis, tot i que el nombre de nens petits augmenta en els temps recents

Analitzada l'estructura actual d'edats de la població de Banyeres i la seva evolució en els darrers anys s'observa com aquesta presenta els patrons característics d'una població relativament envellida tal com passa a la resta de Catalunya, tot i que amb percentatges significativament menors que la mitjana catalana i tarragonina – i amb el gruix de la població en les cohorts d'edats mitjanes, de manera destacada en el grup de 30-40 anys – ja que en molts casos hi resideixen professionals i parelles joves. Cal destacar, igualment, el pes inferior fins i tot que la mitjana catalana i tarragonina de la població d'edats inferiors, tot i que existeix en els darrers temps un important repunt de la natalitat i la població d'edat de 0-5 anys per l'inici de la vida reproductiva de les parelles de 25 anys cap amunt i l'aportació de la població immigrant

Aquest engruiximent de la cohort de població en edat professional i la relativa alta mobilitat dels banyerencs podrien indicar certes tendències d'establiment de fenòmens de ciutat dormitori, amb persones que dormen al municipi però desenvolupen bona part de la seva activitat laboral, de lleure i comercial fora d'aquest. Aquesta és una preocupació important dels participants als tallers de diagnosi.

El fenomen de la segona residència és força intens a Banyeres

A Banyeres destaca, tot i la inexistència d'estudis específics que quantifiquin la importància d'aquest fenomen, un important nivell d'estacionalitat. Segons estimacions de l'ajuntament, el cens s'hauria de multiplicar aproximadament per 1,5 en caps de setmana destacats o vacances.

Tanmateix, una part important del parc d'habitatges de Banyeres és de segona residència. Així, segons el cens de 2001 un 50% dels habitatges de Banyeres no és principal, corresponent la meitat d'aquests a residència secundària, percentatge molt similar a la província de Tarragona, on la mitjana és del 50% (en contraposició amb l'Estat del 16% i la Unió Europea del 7%). Bona part de la segona residència se situa a les urbanitzacions del Priorat de Banyeres i la Casa Roja (que concentren fins el 37% d'habitatges existents al municipi) i els Boscos de Banyeres.

Aquesta situació situa Banyeres com un exemple dels municipis interiors amb urbanitzacions on apareixen problemàtiques socials i econòmiques associades a un model de baixa ocupació i lligat a l'estacionalitat, en la qual la demanda de serveis registra pics molt importants en períodes curts de temps. Aquesta disfunció entre la població real i la censada té repercussions importants sobre l'economia del consistori ja que, tot i haver de fer front als serveis necessaris pels residents censats i no censats, així com els visitants, per l'accés i dotació de molts fons econòmics de l'Estat i la Generalitat, els trams s'estableixen a partir de la població censada, sempre menor que la real.

Existeixen sis nuclis de població deslligats entre sí al municipi de Banyeres, concentrant-se el 58% de la població al poble.

El nucli de la vila de Banyeres presenta el 58% del total de la població censada del municipi, i el nucli tradicional de Saifores només un 3%. Les urbanitzacions de nova creació incorporen la resta. La més important és el Priorat de Banyeres – amb espai compartit amb el terme veí de Llorenç del Penedès – amb un 22% de la població. Sant Miquel concentra un 7%, la Casa Roja un 6% i Els Boscos un 4%.

La realitat de la urbanització el Priorat de Banyeres pot presentar canvis molt importants en els anys veniders per les previsions de planejament urbanístic que el POUM planteja per aquesta àrea. L'ampliació del sòl d'activitats econòmiques a llevant d'aquesta urbanització proporciona, alhora, reptes sobre els impactes paisatgístics i territorials i oportunitats de revalorització de l'àrea i solució als problemes de serveis, tot i que la seva influència per aconseguir un lligam efectiu entre els habitants de la urbanització i el poble de Banyeres són incerts i la percepció ciutadana sobre aquest sector de planejament és negativa.

La població immigrant suposa pràcticament un 7% del total del cens banyerenc, però es divideix en dos grups clarament diferenciats: els immigrants econòmics (marroquins i sud-americans i europeus de l'est) que cerquen una oportunitat de feina i els jubilats o residents nord i centre-europeus que cerquen una alta qualitat de vida.

Segons les darreres dades de 2005, a Banyeres hi havia 134 immigrants estrangers censats, el que suposa una mica menys del 7% de la població total censada, una xifra similar a la de molts municipis de l'entorn.

A causa dels treballs lligats a l'agricultura, construcció i serveis, existeix una notable quantitat d'immigrants econòmics, dels quals destaquen els marroquins (amb un 50% del total d'estrangers), els sud-americans (amb un 10%) i els romanesos (amb un altre 10%). El total del que podríem anomenar immigrants econòmics sumaria el 75% del total de persones estrangeres.

També, per altra banda, Banyeres s'ha convertit en un lloc de descans i retir de nombrosos nord i centreeuropeus, alguns dels quals s'hi acaben instal·lant definitivament. El total del que podríem anomenar immigrants no econòmics és del 15% dels estrangers.

Cal no oblidar, a més, que més del 30% dels banyerencs/ques censats són espanyols no nascuts a Catalunya. La immigració espanyola de la segona meitat del segle va tenir també una importància gran al municipi, lligat a fets generals i també singulars com l'entrada en funcionament de la Cristal·lera de l'Arboç.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Creixement demogràfic potent i sostingut, amb menys importància de la cohort de població més gran a la piràmide poblacional. • Fenomen de segona residència fort que dinamitzen l'economia en períodes vacacionals. • Densitat de població continguda tot i la petitesa del municipi • Fenomen d'immigració estrangera dinàmic i divers, sense crear, però, problemàtiques socials o exclusivitats espacials preocupants 	<ul style="list-style-type: none"> • Fenomen de segona residència fort que dificulten la gestió dels serveis. • Cohort de la població més jove encara reduïda • Població dispersa en sis nuclis, incorporant un de mida proporcional molt gran i amb certs problemes de serveis i integració en el municipi, com és el del Priorat. • Certa consciència de l'existència de dues comunitats no cohesionades, la dels de "tota la vida" i la dels que van venir els 60 i 70.
Oportunitats	Amenaces
<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupament, segons la previsió del POUM, d'un sector d'activitats econòmiques proper al Priorat de Banyeres, com oportunitat de millorar els serveis dotats i apropar aquest nucli a la resta del municipi • Immigració econòmica i no econòmica diversa, que aporten tots els components positius del mestisatge. • Conversió de part de la segona residència en primera residència, amb augment de la població censada i la recaptació d'impostos 	<ul style="list-style-type: none"> • Consolidació del fenomen de ciutat-dormitori de mitjà poder adquisitiu. • Immigració econòmica i no econòmica segregades cultural i espacialment. • Desenvolupament, segons la previsió del POUM, d'un sector d'activitats econòmiques proper al Priorat de Banyeres, vist com element de confrontació i de rebuig per veïns que vegin amenaçada la "qualitat de vida residencial" • Conversió de part de la segona residència en primera residència amb nous ciutadans sense identitat lligada al municipi i sense voluntat d'integrar-s'hi, especialment a les urbanitzacions

3.2. Activitat econòmica i estructura ocupacional

L'estructura ocupacional del municipi reflexa la situació central de Banyeres en el context del sector interior del Baix Penedès, amb proporcions equilibrades de distribució entre sectors però amb gran importància del secundari.

Quant als ocupats, les xifres segueixen tendències similars. El 2005, un 36% dels banyerencs estaven ocupats al sector serveis, un 18% al sector de la construcció, un 40% al sector industrial i un 6% al sector agrari/ramader. Les diferències les podem observar en el canvi de proporció entre indústria (menys activitats però molt més ocupats) i construcció (moltes activitats però menys ocupats).

Val a dir que, donada la situació de Banyeres en un nus de comunicacions i en una zona de gran dinamisme urbanístic i econòmic, existeix una gran mobilitat per motius laborals. Així, el 2001 més del 70% dels ocupats a Banyeres treballava fora del municipi. Al mateix temps, del pràcticament 500 llocs de treball que oferia el municipi, la meitat corresponien a residents en d'altres municipis.

Aquesta distribució professional és un indicador d'un nivell de preparació acadèmica dels banyerencs relativament menor respecte a les mitjanes (menor nivell de persones amb estudis universitaris que el conjunt de Tarragona i Catalunya).

El sector industrial va aparèixer sobtadament a partir de meitat dels anys 60 i va aprofitar les sinèrgies creades amb l'Arboç per establir algunes empreses importants

El 1964, no existien més que 4 persones ocupades al sector industrial a Banyeres, i cap activitat relacionada amb aquest. El 1988, ja eren 169 persones i existien 14 empreses industrials.

Bona part dels ocupats al sector industrial ho eren a Cristalera Española a l'Arboç, però el municipi de Banyeres també va recollir part de la inversió industrial i s'hi instal·laren empreses interessants en el sector tèxtil (Defiber, Fibertex), farmacèutic (Farma Lepori) o metal·lúrgic (Zaera) que encara persisteixen.

Tot i que la deslocalització industrial no ha afectat recentment al municipi, es tracta d'un aspecte a tenir en compte donada l'estructura del seu sector industrial.

El sector agrícola i ramader tenen una contribució petita però interessant a l'economia banyerenga.

Com ha succeït en la pràctica totalitat del territori català, l'activitat agrícola ha patit en les darreres dècades una dràstica disminució de la seva contribució a l'economia. En el cas de Banyeres, on existeix cooperativa pròpia, se situa dins la denominació d'origen Penedès i hi actua una important empresa hortícola (FruitCamp), a més de diverses granges avícoles i porcines, el sector continua tenint un pes significatiu però molt poc important quant a força laboral (6% dels ocupats a Banyeres). Aquest sector és percebut com molt important per part dels participants als tallers de diagnosi a causa del seu paper de gestió paisatgística i ambiental, i existeix una notable preocupació sobre el futur del mateix lligat al desenvolupament urbanístic i infraestructural.

El sector de la construcció presenta un important dinamisme a Banyeres.

Lligat a la dinàmica propícia no només del municipi – amb un important creixement urbanístic en els darrers anys – sinó especialment la comarcal – essent el Baix Penedès una de les comarques catalanes amb major creixement demogràfic i urbanístic – l'activitat de la construcció ocupa més del 12% dels banyerencs i un total del 46% de les llicències d'activitats econòmiques del sector secundari + terciari.

L'activitat econòmica a Banyeres té una feblesa important en el minse sector comercial

El sector comercial a Banyeres està molt poc desenvolupat. Només existeixen 22 activitats minoristes, amb molt poca superfície, i 4 de majoristes. No hi ha supermercats, hipermercats o centres comercials. Si no fos per la presència de 12 llicències de restauració i bars, el sector serveis tindria una contribució molt menor en el conjunt de llicències d'activitats.

El sector turístic comença a desenvolupar-se amb la presència d'alguns allotjaments de caràcter rural i uns serveis de restauració en sintonia.

La presència de la IDIADA, instal·lació d'investigació del sector de l'automòbil, no aporta massa beneficis econòmics en relació amb la gran superfície que ocupa

Les instal·lacions de la IDIADA, com a circuit de proves de prototips de la indústria de l'automòbil, ocupa un important nombre d'hectàrees del terme municipal, però dona feina a pocs banyerencs – donat, en general, l'alt grau d'especialització dels llocs de treball requerits – i aporta només alguns

petits beneficis en forma d'impostos municipals, sense que s'hagi pogut o sabut aprofitar la magnitud d'aquesta activitat per generar d'altres inversions i actius al municipi.

El futur projecte de Logis Penedès (popularment conegut com CIM) tindrà un impacte econòmic molt important que és percebut com a negatiu per part de la ciutadania

L'empresa pública CIMALSA està promovent, des del 2003, la creació d'una plataforma logística (antigament Centre Integral de Mercaderies) en un territori compartit entre Banyeres del Penedès, l'Arboç i Sant Jaume dels Domenys, amb una superfície de 187 hectàrees i unes magnituds d'inversió i creació de llocs de treball (estimació oficial de 3.300) molt destacades i que indubtablement tindran un fort impacte sobre l'economia del territori, tot i que és difícil especificar els beneficis directes que tindria sobre l'economia del municipi de Banyeres del Penedès, el seu teixit productiu i la qualitat i la quantitat de l'oferta laboral.

Les grans dimensions del projecte, les experiències anteriors d'ocupació del territori per desenvolupaments econòmics i infraestructurals percebuts com poc beneficiosos, i la consciència de saturació del territori, han fet que s'hagi creat una important plataforma opositora i que el rebuig total al projecte s'hagi manifestat amb força en el si dels tallers de participació de la diagnosi.

L'evolució de l'atur presenta valors força positius.

Com a tret especialment destacat en aquest apartat d'activitats econòmiques i ocupació laboral cal destacar com a molt positives les darreres dades d'evolució de l'atur. Des de la segona meitat de la dècada dels anys 90 fins l'actualitat s'ha anat reduint constantment, amb xifres d'aturats similars a la mitjana catalana.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Evolució força positiva de l'atur a nivell municipal. • Sector de la construcció dinàmic i amb perspectives de creixement pels propers anys. • Sector industrial que manté una certa diversitat d'empreses dinàmiques i amb un nombre relativament alt de treballadors 	<ul style="list-style-type: none"> • Agricultura i ramaderia molt disminuïdes des d'un punt de vista econòmic. • Sector comercial molt feble. • Relativament baix nivell de persones amb estudis universitaris
Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Creació d'una zona específica per a la situació d'activitats econòmiques de caràcter terciari • Impuls al sector constructiu mitjançant l'aprovació del nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal. • Desenvolupament del sector comercial a mesura que el municipi guanya en pes poblacional • Aprofitament del potencial econòmic que suposa la presència de la IDIADA • Aprofitament del potencial econòmic que pot desenvolupar el CIM 	<ul style="list-style-type: none"> • Abandonament de bona part de l'activitat agrícola amb un pes cada vegada menor, en termes absoluts, d'aquest sector. • Crisi del petit comerç per competència amb grans superfícies externes al municipi. • Baixada del ritme de l'activitat constructora a mesura que es vagi esgotant el sòl planejat pel POUM. • Tancament d'empreses industrials lligats a processos de deslocalització • Afecció per part del CIM als desenvolupaments econòmics lligats a la qualitat del territori (agricultura, turisme)

3.3. Recursos i serveis a la població

L'estructura en nuclis diferenciats de Banyeres i l'urbanisme difús de part dels nuclis dificulta la dotació de serveis

L'existència de 6 nuclis de població separats geogràficament i l'estructura difusa – habitatges unifamiliars en baixa densitat – de part dels mateixos fa més complicada la dotació de serveis de manera uniforme que abastin tots els nuclis. La concentració de part d'aquests al nucli de Banyeres és, lògicament, inevitable, tot i que en el mateix resideixi ara només el 58% de la població.

Hi ha queixes sobre la insuficiència dels serveis sanitaris pel grau d'usuaris existents

A Banyeres del Penedès hi ha un consultori mèdic (amb un metge de capçalera i una infermera) que depèn del CAP de l'Arboç, del qual també depèn el telèfon i el servei d'urgències. Les instal·lacions de Banyeres semblen subdimensionades ja que les utilitzen una part de la població que resideix al municipi però no està censada, qüestió de la qual s'han queixat diversos ciutadans.

El municipi compta d'una interessant infraestructura d'educació infantil i primària, però depèn d'altres municipis per l'educació secundària

Al municipi existeix una llar d'infants municipal inaugurada el 2005 que dona cabuda durant el curs 2006-2007 a 41 alumnes. Al mateix temps, el CEIP Mare de Déu del Priorat està ampliant les seves instal·lacions – doblant el número d'aules – per donar cabuda a la creixent població en edat escolar. Tot i que amb deficiències, es tracta d'una infraestructura que dona servei a bona part de les necessitats dels nens en edat escolar. Manca el transport escolar des de Saifores.

Quant a l'educació secundària, el municipi depèn de l'IES de l'Arboç i també algunes escoles concertades de municipis de la rodalia. Als tallers de participació no ha sorgit com una necessitat o preocupació la dotació d'un IES que s'entén pot ser extern al municipi

Els serveis esportius són diversos però existeixen queixes sobre la seva dispersió i manteniment

Al municipi de Banyeres existeix un camp de futbol municipal, una piscina municipal a cel obert, 2 camps de futbito/bàsquet a Banyeres, un al Priorat, un a les Masies de Sant Miquel i un gimnàs municipal. En la dotació de serveis esportius es manifesta la dificultat de gestió en base a l'existència de nuclis separats, i als tallers de participació han sorgit queixes sobre la seva dispersió,

insuficiència i condicions de manteniment. Segurament, el tancament de la secció principal del CF de Banyeres ha influït sobre la percepció dels ciutadans en el mateix.

Existeix una percepció de manca de seguretat ciutadana

El període de transició en el traspàs de les competències de la seguretat ciutadana des dels Cossos i Forces de Seguretat de l'Estat cap als Mossos d'Esquadra, així com una estructura difusa amb molts habitatges unifamiliars, lligat a diversos períodes de robatoris en habitatges, i un esdeveniment espectacular de detenció d'un grup mafiós dins el municipi, tot i que no operés en ell, ha determinat una percepció manifestada als tallers d'un problema greu d'inseguretat ciutadana que no sembla explicar-se pel nombre absolut de delictes al municipi sinó pels factors anteriorment citats i per la conscienciació ciutadana global sobre aquests aspectes.

Quant altres aspectes relacionats amb la convivència, cal destacar alguns problemes de molèsties per sorolls d'activitat i la circulació a velocitat excessiva en algunes vies urbanes i camins entre nuclis.

Les competències d'assistència social estan completament delegades al Consell Comarcal del Baix Penedès

Els serveis socials del Consell Comarcal del Baix Penedès són els que realitzen les funcions d'atenció social mitjançant el suplement d'un treballador/a social i un educador/a social que operen una jornada setmanal al centre cívic i també realitza funcions d'atenció als immigrants.

El Centre Cívic "Ernest Lluch" de Banyeres concentra gran part de l'activitat social i els recursos del municipi

El Centre Cívic "Ernest Lluch", situat al nucli de Banyeres, incorpora un telecentre, una biblioteca, els serveis del Punt d'Informació Juvenil, el local on la gent gran realitza activitats (als baixos del centre) a més de ser el lloc on s'imparteix gran part de la interessant formació no reglada com pot ser l'Escola Municipal de Puntaires, el Curs d'Arts Aplicades i els cursos de ceràmica, costura, pintura i altres activitats puntuals. Malauradament, algunes activitats que s'hi realitzaven, com l'Escola Municipal de Música, ja no funcionen.

Aquest centre és percebut com un important espai de trobada tot i que alguns participants als tallers de diagnosi pensen que està infrautilitzat.

Dos petits centres cívics (Saifores i Sant Miquel) faciliten la realització d'activitats per part dels seus veïns, i resta pendent la construcció d'un nou centre al Priorat de Banyeres.

Dos projectes futurs poden donar important servei a la gent gran i a les entitats

Existeix un projecte avançat de creació d'un Centre de dia i 34 habitatges dotacionals en conveni entre l'ajuntament, ADIGSA i el Consorci Hospitalari de Catalunya. Aquest projecte permetrà comptar amb una infraestructura, ara inexistent, d'atenció a la gent gran i especialment amb aquella amb dependències.

Per altra banda, resta per convertir en operatiu el futur Hotel d'Entitats i Viver d'Empreses, que permetrà facilitar la feina de les associacions cíviques del municipi.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Centre cívic de Banyeres que reuneix bona part de l'activitat cultural, de formació no reglada i el Punt d'Informació Juvenil. • Existència d'una llar d'infants municipal i d'una escola de primària en ampliació. • Existència d'un Punt d'Informació Juvenil • Existència de serveis del Consell Comarcal del Baix Penedès que realitzen l'atenció als sectors amb dificultats 	<ul style="list-style-type: none"> • Dispersió urbanística i nuclis diferenciats que dificulten la gestió dels recursos i serveis (instal·lacions esportives, centres cívics, seguretat ciutadana) • Manca d'activitat municipal pròpia d'atenció als sectors amb dificultats • Infradimensionament del consultori mèdic • Percepció de manca de seguretat ciutadana
Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Acabament del projecte de Centre de Dia i Habitatges dotacionals per donar servei a la gent gran • Obertura de l'Hotel d'Entitats per donar servei a les associacions del municipi • Construcció del Centre Cívic del Priorat de Banyeres • Assumpció per part del Cos de Mossos d'Esquadra de les competències sobre seguretat ciutadana 	<ul style="list-style-type: none"> • Creixement urbanístic i poblacional més ràpid de la capacitat de les administracions de dotar de recursos i serveis • Col·lapse de les infraestructures d'educació infantil i primària pel creixement poblacional • Dificultats per mantenir algunes de les activitats culturals per la manca de cohesió social i interès dels nouvinguts

3.4. Identitat i cohesió social

La posició geogràfica de Banyeres com a “cruïlla” el situa dins una àrea de gran creixement i canvis futurs

Banyeres del Penedès se situa dins la comarca del Baix Penedès, a tocar de l'Alt Penedès, gairebé a mig camí entre el Vendrell i Vilafranca, de manera que la seva inserció en aquesta àrea és completa. Al mateix temps, el Penedès se situa entre l'àrea metropolitana barcelonina i el Camp de Tarragona, les dues zones econòmica i demogràficament més potents de Catalunya. Així, de fa anys aquest creixement també arriba al Penedès, primer per la línia de la costa però ara ja també per l'interior. En el cas de Banyeres, sempre ha mantingut fortes relacions amb els pobles veïns, especialment l'Arboç (que ha exercit el paper de primera parada pel que fa a les necessitats comercials, de serveis, etc). En un segon nivell, Vilafranca més que el Vendrell ha exercit de capital de comarca. Molt probablement, en el futur el contacte tant amb Tarragona com, especialment, amb Barcelona, s'intensificaran.

Al mateix temps, el debat sobre el creixement i el desenvolupament futur és força generalitzat a tota l'àrea del Penedès, que actualment busca una potenciació de la seva identitat pròpia que arriba fins i tot a propostes polítiques com la de la creació d'una vegueria.

Els participants en els tallers de diagnosi han manifestat molt clarament la seva preocupació sobre l'augment demogràfic i els canvis futurs a esdevenir, especialment incògnites sobre la integració social i el manteniment de la identitat de Banyeres, així com la por a la transformació en una ciutat dormitori. Tot i així, es remarca que els canvis no són inexorables i es poden modular.

La disposició urbanística del municipi, amb nuclis ben diferenciats, no afavoreix la cohesió interior

A més del poble de Banyeres pròpiament, el municipi està format per altres nuclis, dos dels quals es poden considerar històrics (Saifores i les Masies de Sant Miquel), a més de tres urbanitzacions de construcció més recent (Els Boscos, El Priorat i Casa Roja). El terme es troba travessat per diverses infraestructures, entre elles el desdoblament de l'autopista. A més, la comunicació d'aquests nuclis amb Banyeres poble és deficient, resultant molt més fàcil (tant per proximitat com per les vies existents) amb altres pobles com Llorenç. El resultat final és que la població d'aquests nuclis, tot i que administrativament depengui de Banyeres, hi té una vinculació relativament petita.

L'urbanisme tampoc no ajuda a la cohesió dins Banyeres poble, ja que existeixen almenys tres àrees diferenciades que es corresponen amb grups de població diferents. D'una banda, el centre històric, habitat per gent “de tota la vida”. En segon lloc, el barri corresponent a les famílies que van arribar als anys 70 per tal de treballar a la Cristalera. Finalment, la zona de nova expansió, on s'estan instal·lant majoritàriament famílies procedents de l'àrea barcelonina. Aquesta diferenciació

es fa evident fins i tot a primer cop d'ull, ja que les tres zones que s'han assenyalat presenten trets urbanístics molt marcats.

El Castell de Banyeres, la plaça de l'Om i l'ermita de Santa Maria del Priorat actuen com a referents paisatgístics però no fan una funció real d'aplegar gent. El poble no disposa d'un espai de carrer que actuï com a veritable lloc de trobada, tal i com succeeix en d'altres poblacions amb la plaça major o el passeig. Tot i així, el Centre Cívic i la Societat Nova, de maneres diverses, actuen com a àmbits de trobada i activitat cultural, formativa i social.

El municipi no és autosuficient en gairebé cap àmbit, de manera que cal desplaçar-se fora per feina, serveis, oci, etc.

De forma lògica donat la seva mida, els veïns de Banyeres han de sortir del municipi per diversos motius. En l'àmbit laboral, el número de desplaçaments cap a fora supera la suma dels desplaçaments interns i els atrets (dades Idescat corresponents al 2001). La població acostuma a anar fins a Vilafranca per les compres i al Vendrell per als afers administratius. També molts serveis (atenció mèdica, ensenyament secundari) han d'obtenir-se fora del poble.

La cohesió entre "els de tota la vida" i els arribats als anys 70 no ha resultat completa i encara avui en dia és fàcil detectar l'existència de dos grups al poble

La diferenciació entre la gent "del poble" i "els de fora", "la gent nova" o fins i tot "els d'allà abaix" encara és vigent avui en dia en qualsevol conversa. Fa la sensació que els dos nuclis de població han estat poc permeables i es mantenen relativament separats tant a nivell de relacions socials com de formes de participació, fins i tot en el cas de la segona generació. Entre les possibles causes hi ha el fet que l'arribada dels nouvinguts va ser de forma molt concentrada, amb una homogeneïtat cultural notable (la majoria procedien d'Andalusia) i que van ser instal·lats en una àrea "pròpia" i diferenciada fins i tot per les seves característiques físiques, com ja s'ha dit abans. Aquesta manca de cohesió té fins i tot una certa traducció en l'àmbit polític.

La perspectiva de creixement futur existent desperta la por a la transformació de Banyeres en una ciutat dormitori

Banyeres ha experimentat un creixement important els darrers anys, passant dels 1.595 habitants el 1998 a 2.303 el 2005. Aquest creixement podria accelerar-se encara més en un futur immediat. Val a dir que els nous residents en la majoria procedeixen de l'àrea barcelonina, on hi mantenen lligams socials, familiars i fins i tot laborals, de manera que la seva integració a Banyeres és de moment petita. Això causa preocupació en el sentit que Banyeres –tal i com passa en d'altres poblacions

pròximes- s'acabi convertint en una ciutat dormitori sense identitat ni vida pròpia. A més, l'increment de població no s'ha traduït de moment en un increment igual de l'activitat local, com ho hauria suposat, per exemple, l'aparició de nous comerços o locals d'oci.

El cicle festiu i els elements de cultura popular presents a Banyeres segueixen el model propi del Camp de Tarragona i el Penedès

Banyeres disposa d'un calendari festiu consolidat que va acompanyat de manifestacions de cultura popular: Carnaval, Setmana Santa, Corpus, Sant Joan (Arribada de la Flama del Canigó), Onze de Setembre... Un bon símptoma és la conservació de la Festa del Most tot i que Banyeres hagi deixat de ser un poble agrícola. El moment més important d'aquest calendari és la celebració de la festa major d'estiu, el segon cap de setmana de juliol, que, a més, és la primera dins el cicle de festes majors dels pobles de l'entorn, la qual cosa a més fa que s'hi apleguin un bon nombre de visitants de les poblacions veïnes.

Tant la festa major com altres festivitats segueixen plenament el model festiu de la Catalunya Nova o del Camp de Tarragona i Penedès, amb la presència dels elements que conformen el seguici. En la majoria de casos es tracta de grups propis de Banyeres (per exemple els grallers, gegants, balls, diables i drac), però també hi ha elements fixes amb participació forana, com ara les actuacions castelleres, que no hi falten a la festa major tot i que Banyeres no tingui una colla. En concret, l'acte més destacat de la festa major probablement sigui el correfoc, en el què a més dels Diables i Drac locals hi intervenen un bon nombre de colles visitants.

Val a dir que tant l'estructura de la festa com la majoria dels grups locals que hi participen es van formar fa uns 20-30 anys, amb el procés de recuperació de la cultura popular que van impulsar els primers ajuntaments democràtics. Tot i això, algunes d'aquestes manifestacions ja tenien precedents a Banyeres i en tot cas pertanyen a un imaginari propi de l'àrea, molt fort en poblacions pròximes com l'Arboç, el Vendrell o Vilafranca. Aquest mateix model festiu s'ha acabat extenent a pràcticament tot el Principat.

Banyeres compta amb un important teixit associatiu, vital i dinàmic

Tot i tenir una mida relativament petita, el nombre d'entitats que operen a Banyeres és considerable. Cal assenyalar en primer lloc aquelles, ja esmentades, corresponents a activitats considerades de cultura popular. A més, tot un altre grup d'entitats que es dediquen a activitats socials o culturals (no d'arrel), com puguin ser la Llar d'Avis, dues corals (infantil i d'adults), la revista local o el col·lectiu de dones. En el centre de tot aquest entramat s'hi troba la Societat Nova, que dóna suport a la majoria

d'aquestes entitats, tant donant cobertura legal com oferint un espai per a desenvolupar-hi les seves activitats.

L'efectivitat d'aquests elements de cultura popular i teixit associatiu, pel que fa a la seva funció cohesionadora, resta condicionada per diversos inconvenients

Tot i aquesta important presència d'entitats i les activitats que hi duen a terme, la seva funció cohesionadora és limitada degut a diversos motius. D'una banda, predomina el discurs que "sempre som els mateixos", que les mateixes persones es troben en una i altra entitat. Aquest grup de gent que participa en les entitats es correspon majoritàriament amb les famílies que tenen arrels més antigues al poble, mentre que són pocs els provinents del grup de nous dels 70 o de les famílies que s'hi estan instal·lant ara. Així, podríem dir que el paper d'aquestes entitats reforça la identitat d'aquells que ja s'hi senten vinculats, però de moment funcionen poc com a integradores de la resta de veïns. Cal anotar, en aquest sentit, que la capacitat integradora d'aquesta mena de manifestacions de cultura popular s'ha posat de manifest en moltes altres poblacions. D'altra banda, no sembla que els grups de població no originaris de Banyeres hagin desenvolupat festivitats o entitats de caire alternatiu, tal i com sí ha succeït en d'altres poblacions pròximes (per exemple amb la creació d'associacions andaluses, celebració del Rocío, etc.) . Els participants al taller de diagnosi han volgut remarcar, tanmateix, que les entitats sí funcionen com un veritable agent integrador, possiblement perquè molts dels participants són gent activa, que també participen o són responsables de les entitats, i no han volgut reconèixer les mancances existents.

En segon lloc, es detecta també en la majoria d'aquestes entitats una excessiva dependència de la implicació personal d'individus concrets, de manera que si no hi ha una renovació, l'entitat pot acabar desapareixent, tal i com ha passat recentment amb el club de futbol, per exemple.

Finalment, la relació de la majoria d'aquestes entitats amb l'ajuntament no és tant fluïda com seria recomanable. Les entitats es queixen de poc suport, també a nivell econòmic. Es detecta altre cop una dualitat entre aquelles activitats que organitza l'ajuntament, sovint a l'entorn del centre cívica, i el que organitzen les entitats, generalment entorn la Societat Nova.

L'escultor Josep Cañas, mitjançant la seva casa-museu, és la figura vinculada al poble que pot tenir una major projecció

L'escultor Josep Cañas, nascut a Banyeres, és probablement la figura de major relleu vinculada al poble. Des fa uns anys es pot visitar la seva casa-museu. Es tracta, a més, d'un artista que ha deixat algunes de les seves obres més importants a la mateixa àrea del Penedès. Tot i això, la celebració dels centenari del seu naixement, l'any passat, va posar en evidència que encara es tracta d'una figura poc coneguda a nivell de Catalunya, probablement perquè va passar bona part

de la seva vida a l'estranger. Tampoc fa la sensació que els veïns de Banyeres s'hi sentin especialment vinculats.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Vinculació a una àrea (el Penedès) que ha tingut una identitat pròpia històricament i vol mantenir-la • Vinculació a poblacions veïnes subjectes a problemes similars • Mida (encara) que fa possible el coneixement personal dels membres de la comunitat • Conservació del calendari festiu tradicional • Presència d'elements de cultura tradicional corresponents al model de la Catalunya Nova • Existència d'un nombre elevat d'entitats culturals i socials, amb la Societat Nova com a principal exponent 	<ul style="list-style-type: none"> • Existència de diversos nuclis de població separats de Banyeres-poble, més vinculats a altres municipis • Divisió urbanística de Banyeres-poble es correspon a diferents grups de població • Creixement de població considerable els darrers anys • Banyeres no és autosuficient: són obligatoris els desplaçaments per feina, serveis, oci... • La cohesió entre els veïns "de tota la vida" i els arribats als anys 70 no s'ha aconseguit plenament • En conseqüència, només una part del veïnat es vincula i participa en les entitats • La relació entre l'ajuntament i les entitats no és l'adequada; moltes entitats depenen en excés de l'esforç de particulars
Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Aprofitament de la identitat de l'àrea penedesenca i "aliances" amb els pobles més pròxims (p.e. l'Arboç) • El creixement de població pot suposar un major desenvolupament de serveis, comerç, locals d'oci... • Consolidació de les festes i formes de cultura tradicional existents, juntament amb la creació d'altres de noves • Integració dels nous veïns a partir de l'escolarització dels fills • Intensificació de l'ús de la figura de Josep Cañas com a referència 	<ul style="list-style-type: none"> • Transformació de Banyeres en una ciutat-dormitori on la majoria de veïns no hi fan vida social • Consolidació de la separació entre Banyeres-poble i els altres nuclis de població • Pèrdua dels elements d'identitat propis en el marc d'un municipi desnaturalitzat • Consolidació d'una estructura amb dos o més grups de població amb referents identitaris diferenciats • Desaparició d'entitats a mesura que se'n cansen els responsables (p.e. club de futbol)

4. Marc d'ordenació territorial i planejament.

4.1. Planejament i urbanisme.

El municipi de Banyeres del Penedès es troba en procés de revisió del seu planejament urbanístic.

Després d'un llarg procés, no exempt de dificultats, el municipi de Banyeres del Penedès es troba en ple procés de revisió del planejament urbanístic, amb l'elaboració d'un nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, que es tramita segons els preceptes del Decret Llei 1/2005 d'urbanisme i de la llei 9/2006 estatal d'avaluació ambiental de plans i programes, de manera que s'incorpora la participació ciutadana i la realització de l'informe de sostenibilitat com una de les garanties bàsiques per a una bona planificació urbanística que tingui en compte les aspiracions dels ciutadans i el desenvolupament sostenible.

La confluència en el temps de l'elaboració del POUM i de l'Agenda 21 és una oportunitat per modular ambientalment el planejament.

Els processos d'Agenda 21 Local i de Pla d'Ordenació Urbanística Municipal tenen genèricament en comú la visió a curt, mig i llarg termini i la legitimació de la participació ciutadana. El fet que el procediment de POUM i d'Agenda 21 Local conflueixin, respectivament, en la fase d'aprovació inicial i de presentació de diagnosi pot permetre interrelacions i aportacions mútues, especialment del procés d'Agenda 21 envers les mesures de sostenibilitat del POUM, però al mateix temps presenta el risc de que, si els ciutadans els perceben com dos processos no relacionats i sense capacitat d'influenciar-se mútuament, pot posar en risc la confiança sobre la serietat de l'Agenda 21 com a motor de canvi.

Les fortes pressions urbanístiques que pateix la comarca del Baix Penedès, així com la proliferació d'infraestructures i l'excés de modificacions puntuals a Banyeres han motivat la revisió del planejament

La comarca del Baix Penedès està patint enormes transformacions urbanístiques i augments poblacionals lligat a la seva situació en un doble àmbit d'influència, com a límit extern de l'àrea metropolitana de Barcelona i com a nucli proper a l'àrea de creixement de Tarragona i Reus. Així, tots els municipis de la plana experimenten creixements importants, tensions urbanístiques i la imposició de noves infraestructures de comunicació i logística, com el TAV en els anys passats, i el projecte de Logis-Penedès (CIM).

Les normes Subsidiàries vigents a Banyeres (aprovades el 28-10-2004) s'han mostrat relativament inflexibles per gestionar els canvis i tensions urbanístiques, de manera que s'ha produït un excés de modificacions puntuals i la necessitat de revisar de manera completa el planejament s'ha fet palès.

Diverses estratègies recents de planejament de rang superior poden modular les previsions del POUM 2006.

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya ha realitzat ja diversos treballs previs i jornades de participació ciutadana encaminats a l'elaboració del Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona, que hauria d'acabar-se durant l'any 2007. Aquest Pla pot incorporar suggeriments i normatives que modulin o complementin el POUM de Banyeres 2006.

Tanmateix, s'està planificant una plataforma intermodal anomenada Logis-Penedès, similar a un Centre Integral de Mercaderies (CIM) en terrenys a cavall del municipi de Banyeres i de l'Arboç, amb una important superfície i amb impactes molt destacats sobre la mobilitat, l'estructura del territori i el paisatge, projecte que està rebent una oposició notable per part de diversos sectors socials del territori, tal com s'ha manifestat als tallers de diagnosi. En el cas de que s'arribi a executar, suposarà modificacions molt importants de la concepció territorial marcada pel POUM, que ha intentat adaptar-se en les seves previsions a la possible implantació d'aquesta activitat mitjançant un règim de planejament aliè al procés de revisió urbanística municipal.

Per últim, tot i que possiblement no acabi afectant al terme municipal de Banyeres del Penedès, en aquests moments el Ministeri de Foment està pendent d'escollir l'alternativa definitiva pel traçat de l'autovia A-7 (antiga N-340) per la comarca, fet que també pot suposar sinèrgies i processos nous que el POUM no pot encara considerar.

Es pot dir, doncs, que el POUM 2006 no té capacitat plena d'obrar i planificar el territori municipal ja que aquestes iniciatives poden suposar canvis i consideracions.

El POUM preveu passar de 16,85% de sòl urbà qualificat a les NNSS vigents al 20%, i del 4,53% de sòl urbanitzable al 9,32%

L'estructura urbanística actual es compon de la vila de Banyeres, del nucli tradicional de Saifores, i de quatre urbanitzacions de dimensió molt variada com són el Priorat de Banyeres, de gran extensió, la Casa Roja, Sant Miquel i els Boscos de Banyeres.

Les Normes Subsidiàries vigents qualificaven 203 hectàrees com a sòl urbà (incloent 84 ha de la IDIADA) i 54,83 ha com a sòl urbanitzable (de les quals un 54% eren residencials i un 46% industrials). La capacitat potencial de població per aquesta previsió urbanística era de 7.542 habitants.

El POUM 2006 (aprovació inicial) suposa un augment de les previsions urbanístiques, amb una consolidació de fins a un 20% de sòl urbà (246 hectàrees) i un 9,32% de sòl urbanitzable (114 hectàrees), de les quals un 72% són residencials i un 28% són dedicades a activitats econòmiques. Els sectors provinents de planejament anterior i no executats, i els nous sectors urbanitzables planificats permetrien construir fins a 2.388 habitatges més, el que permetria augmentar la capacitat de població del municipi entre 5.845 i 8.183 habitants.

El nou POUM suposa passar d'una previsió de 951,7 hectàrees de sòl no urbanitzable a 867,42 ha de sòl no urbanitzable. Els canvis de planejament més importants s'esdevenen en l'arrodoniment del creixement al voltant del nucli de Banyeres i la creació d'una extensa i important zona d'activitats econòmiques al nord de l'autopista Ap-7 i est de la carretera de Llorenç, projecte que ha causat preocupació als habitants de la urbanització del Priorat de Banyeres.

El sòl no urbanitzable segons el POUM, permet assolir un nivell coherent d'adaptació a diversos criteris de protecció

L'informe de sostenibilitat del POUM permet analitzar el sòl no urbanitzable segons 7 criteris diferents: protecció mediambiental, protecció de l'agricultura, protecció paisatgística, protecció del patrimoni cultural, defensa contra riscos ambientals, problemes d'accessibilitat i diferenciació amb municipis veïns. Aquests criteris permeten donar una funcionalitat i un sentit al Sòl No Urbanitzable i fugir de la seva concepció habitual de reserva de sòl per a futurs creixements.

El SNU actualment proposat (867 ha, un 71% del terme municipal) garanteixen la conservació d'àrees extenses i molt significatives per protecció ambiental, paisatge i agricultura, dotant de protecció específica als boscos-illa i a una àmplia zona agrícola al sud del municipi, tot i que alguns sectors, com la zona d'activitats econòmiques del nord, altera l'àmbit agrícola proper a l'Heretat

Savartès. Respecte a la protecció del patrimoni cultural, bona part de les barraques i la cultura de pedra seca, els elements de la cultura de l'aigua i la totalitat de jaciments queden específicament o implícitament protegits en el SNU.

El planejament previst a la zona d'activitats econòmiques "Plana de Morgades" té gran transcendència urbanística i funcional.

El PPU-12 "Plana de Morgades" amb 20,56 hectàrees (conjuntament amb el PPU-13 "Torrent de Llorenç" (1,13 ha)) conformen un important sector destinat a acollir activitats econòmiques especialment de caràcter terciari situat estratègicament al costat de la carretera de Llorenç. Si bé suposa una transformació paisatgística i territorial notable, fet que ha comportat important polèmica amb els habitants de la propera urbanització "El Priorat de Banyeres", permet consolidar els serveis dotats a aquesta urbanització i possiblement aprofitar sinèrgies – com la creació de serveis hotelers – relacionats amb la presència al municipi de la IDIADA.

L'Informe de sostenibilitat del POUM escull l'alternativa aprovada com la més viable ambientalment entre els escenaris de creixement possibles, i incorpora nombroses mesures de sostenibilitat a la normativa.

L'informe de sostenibilitat del POUM de Banyeres del Penedès realitza una avaluació comparada de tres alternatives (creixement zero, execució de les NNSS, alternativa avanç de POUM i alternativa final). Escull com a millor la darrera per la modulació que realitza dels creixements industrials respecte alternatives anteriors, la limitació del creixement dispers – es concentra bàsicament al voltant del nucli de manera compacta, amb petits creixements en els altres nuclis i urbanitzacions – així com el nivell de protecció que atorga a elements com els boscos-illa i el tractament dels espais de sòl no urbanitzable. Està clar que les alternatives estudiades parteixen d'un nivell de creixement elevat, inherent a la situació del municipi en un territori de gran tensió urbanística, i que possiblement no agradin als ciutadans que voldrien una situació més estàtica.

La gran aportació de l'informe de sostenibilitat es plasma en la incorporació de nombroses mesures a la normativa, com criteris de disseny que tinguessin en compte l'estalvi i eficiència en l'ús de l'aigua i l'energia i la producció de residus – anant més enllà que el criteri d'ecoeficiència – l'obligació del disseny de zones verdes en base a un codi de bones pràctiques ambientals en la jardineria, la protecció d'elements concrets com les barraques de pedra seca, la protecció dels

cursos fluvials i la seva consideració com elements biològics a conservar en un futur pla especial, la consideració dels criteris paisatgístics, la preservació del caràcter actual de paisatge agrari i d'altres.

El planejament urbanístic és una de les preocupacions màximes de molts ciutadans de Banyeres del Penedès, que l'entenen com a bàsic per definir el model de territori. La preocupació s'estén a una visió de futur de conversió del municipi en un poble dormitori descohesionat i sense identitat

A les sessions de participació, els tallers de diagnosi i a les entrevistes amb nombroses persones, així com en els processos ciutadans de polèmica sobre Logis-Penedès o el PPU-12 s'ha manifestat una notable preocupació sobre les característiques i conseqüències del planejament previst al POUM, que alguns consideren massa extens i d'altres massa poc dens, i d'altres amb massa superfície dedicat a usos industrials, resultant en un model urbanístic amb un important consum de territori i costos de serveis força importants, traduïts en una visió preocupant sobre la conversió del municipi en un espai sense identitat, amb poca cohesió i merament funcional com a ciutat dormitori d'àmbits territorials més extensos – corona metropolitana.

Al mateix temps, existeix entre els participants i consultats la percepció de que la politització de les actuacions sobre el territori i el planejament urbanístic dificulta la trobada de consensos i el desenvolupament harmònic, a causa dels enfrontaments entre els polítics del Baix Penedès, qüestió que provoca que, segons les filiacions polítiques, uns aplaudeixin uns projectes mentres d'altres els rebutgen.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Procés d'elaboració del nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal en el marc del DL 1/2005 i la Llei 9/2006 d'urbanisme que introdueixen conceptes de sostenibilitat, avaluació ambiental i participació ciutadana. • Creixements planificats compactes, sense creació de nous nuclis residencials deslligats, i amb racionalització i arrodoniment funcional dels creixements prevists a les NNSS • Sòl No Urbanitzable actual i proposat que, tot i algunes contradiccions, compleix en gran mesura criteris de protecció ambiental, agrícola, paisatgística, patrimonial i de riscos. • Important marc de preservació del patrimoni natural, paisatgístic, cultural i històric. • Incorporació de nombrosos criteris de sostenibilitat a la normativa del POUM. 	<ul style="list-style-type: none"> • Consum de sòl de més de 90 hectàrees respecte a la previsió de les Normes Subsidiàries vigents • Planificació d'un CIM que incorpora terrenys al municipi de Banyeres i que, en la seva execució, canviaria l'estructura orgànica i de mobilitat del territori • Conflictes de caire urbanístic i social latents, tant al Priorat de Banyeres – per la planificació d'una àrea d'activitats econòmiques propera – com a tota la comarca pel projecte del CIM. • Percepció important de part de la població de que el creixement urbanístic és excessiu.

Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupament de Plans Especials encaminats a una protecció més efectiva del sòl no urbanitzable, del patrimoni cultural i de les rieres. • Aprovació del Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona com a eina de clarificació i de dotació de contingut a la protecció del SNU i del paisatge • Utilització de les eines urbanístiques de cessió i zona verda per recuperar àrees de valor natural, agrícola, paisatgístic, patrimonial o de minimització de riscos, i de posada en valor d'àrees degradades com la Saldonera • Utilització de l'informe de sostenibilitat del POUM per introduir criteris de correcció d'impactes ambientals, i de sostenibilitat en el disseny de les noves zones urbanes a través del planejament derivat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementació d'un model de ciutat-jardí molt consumidor en recursos i serveis i que no impliqui un augment de població paral·lel i sí una major despesa municipal per la dotació de serveis. • Fracàs en la intenció de lligar la urbanització del Priorat de Banyeres al municipi mitjançant la creació de l'àrea d'activitats econòmiques. • Necessitat de revisió del POUM en un període curt per esgotament del sòl urbanitzable destinat per l'actual revisió i les modificacions territorials que puguin suposar l'aprovació del CIM. • Ocupació dels nous sectors per nousvinguts sense voluntat o capacitat de creació de poble amb tendència a conversió en una ciutat-dormitori.

4.2. Mobilitat

Banyeres del Penedès se situa en un nus d'autopistes, amb els conseqüents beneficis econòmics i de mobilitat i, alhora, impactes paisatgístics i ambientals.

Al territori del municipi de Banyeres del Penedès es dona el nus d'enllaç entre les autopistes Ap-7 i Ap-2 que tenen, però, les entrades/sortides fora del municipi i a distàncies importants (més de 8 quilòmetres). Si per una banda, aquesta situació pot produir certs beneficis (com la instal·lació de la IDIADA i d'altres activitats econòmiques de caire logístic), una part significativa del territori municipal està hipotecada per la presència d'aquestes infraestructures i els terrenys erms – paisatgísticament i econòmicament – que les limiten, amb importants impactes ambientals.

Les autopistes, amb trànsit molt elevat de caire i amb importància internacional, es diferencien moltíssim de les carreteres locals, amb mobilitat de característiques comarcals.

Existeixen dos xarxes separades, quant a importància i dimensió, de carreteres. La formada per les dos autopistes, amb una altíssima IMD (per exemple la Ap-7 amb 53.159 vehicles en dies laborables durant el 2004, dels quals més de 10.000 corresponen a vehicles privats) i la xarxa comarcal-local, amb carreteres com la TP-2125, amb 8.500 vehicles en dies laborables, la TP-2124 entre Banyeres i Arboç, amb 5.500 vehicles, o la TP-2124, entre Banyeres i Llorenç, amb 4.680 vehicles. No es pot dir que aquesta xarxa local estigui saturada però té nivells de mobilitat elevats. No s'ha d'oblidar tampoc la presència propera de la N-340 – a menys de dos quilòmetres a l'Arboç – que durant el 2004 va recollir una IMD laborable de 18.433 vehicles.

Les autopistes recullen trànsit de característiques comarcals, provincials, nacionals i internacionals, mentre que la xarxa de carreteres TP recullen mobilitat de caire comarcal-provincial, bàsicament, i també trànsit de vehicles pesants de caire logístic-industrial pel transport lligat al teixit industrial.

Aquest augment de la mobilitat de vehicles es veurà incrementada no només per l'augment de població de Banyeres (5.000 a 8.000 persones més en el ple desenvolupament dels sòls previstos al POUM) sinó de tots els municipis veïns i de projectes de gran abast com Logis Penedès, que té una mobilitat prevista de 6.300 vehicles diaris. Aquesta darrera qüestió preocupa especialment als participants en el taller de diagnosi, especialment l'impacte que Logis Penedès tindrà sobre la carretera entre l'Arboç i Banyeres.

El parc automobilístic banyerenc és elevat respecte a les mitjanes de territoris d'àmbit superior, i és un indicador de l'alta mobilitat en vehicle privat.

El parc automobilístic banyerenc té un elevat índex de motorització (609 turismes per cada 1000 habitants, quant al conjunt del Baix Penedès és de 471 i al conjunt de Catalunya és de 453). Si es mira el nombre de vehicles totals, aquesta xifra és similar (799 vehicles totals a Banyeres en relació a 655 al Baix Penedès i 644 a Catalunya). Aquesta xifra és creixent i és un indicador de la gran mobilitat amb vehicles privats.

Diversos indicadors de mobilitat determinen una característica de dependència respecte a d'altres municipis, tant per motius laborals com per motius d'estudi.

Diàriament, es motiven quasi 540 desplaçaments des de Banyeres del Penedès cap a fora per motius de feina (480) i d'estudi (66), i d'aquests, la majoria utilitzen el transport privat (366 dels 480 per motius laborals). L'any 2001, el 45% dels treballadors de Banyeres que treballen fora del municipi ho fan en 4 municipis propers: l'Arboç, Sant Llorenç, el Vendrell i Santa Oliva.

Per motius de feina, doncs, un 79% de les persones que es desplacen fora del municipi utilitzen el cotxe particular (només 7% compartint). Quant a les persones que treballen dins el municipi, 211 l'any 2001, el transport privat continua essent majoritari amb un 64% del total.

Al mateix temps, l'any 2001 Banyeres atreia un total de 236 persones per motius de feina provinents d'altres municipis. Més del 95% venien amb vehicle privat.

Per altra banda, fins a 191 banyerencs es desplaçaven el 2001 fora del municipi per motius d'estudi, amb 70 estudiants menors de 16 anys desplaçant-se diàriament a l'Arboç i 36 a Llorenç del Penedès. La situació dispersa dels nuclis de població – per exemple, el Priorat molt més proper a Llorenç que a Banyeres – o la manca d'estudis d'ESO, FP i Batxillerat al municipi, determinen aquesta important mobilitat obligada per motius d'estudi.

El transport públic té una oferta limitada, i, tot i la manca de dades, es pot considerar infrautilitzada.

Tot i l'existència de d'una estació de ferrocarril al municipi proper de l'Arboç, i l'existència d'una bona dinàmica i freqüència de pas de trens (21 combois amb destinació el Vendrell i 19 cap a Barcelona), així com línies d'autobús al Vendrell, a Vilafranca del Penedès i a Tarragona, la seva utilització és molt reduïda al municipi (16 desplaçaments cap a Vilafranca del Penedès i Barcelona

en mitjà col·lectiu el 2001 per part de persones que treballaven en aquests indrets). Els usuaris que treballen a Vendrell, l'Arboç, Santa Oliva, Vilafranca, Santa Margarida i els Monjos i Llorenç del Penedès (que el 2001 eren els destins majoritaris per feina) enllà utilitzen el transport privat, i les línies d'autobús existents es redueixen bàsicament a desplaçaments per motius de salut, treballs amb l'administració o compres.

Les companyies dels serveis públics de transport, però, no ofereixen dades quantitatives sobre els usuaris amb sortida o destinació a Banyeres del Penedès. El que sí està clar és que no existeix una connexió vàlida – amb coordinació d'horaris – entre els autobusos i les expedicions de tren des de l'estació de l'Arboç.

Sobre els treballadors atrets per Banyeres, només 4 dels 236 hi arribaven el 2001 amb transport col·lectiu.

Conseqüentment, la mobilitat sostenible està molt poc representada en el context territorial del municipi de Banyeres del Penedès. Així, la infrautilització del transport públic urbà com l'autobús i la poca representativitat i deficiències en els mitjans de transport alternatiu a l'ús de l'automòbil són aspectes que cal revertir a curt i mig termini si es vol potenciar la mobilitat sostenible.

Els projectes futurs d'infraestructures i creixements urbanístics tenen una responsabilitat bàsica en la determinació de la mobilitat i en la seguretat

Tot i que sigui força obvi, cal recordar que els nous projectes d'implantació d'infraestructures al terme municipal de Banyeres, com seria el Centre Integral de Mercaderies, i els projectes de remodelació o adequació de les existents segons les previsions del POUM desenvoluparan un paper fonamental en la resolució o increment de les problemàtiques actuals i en la determinació de la mobilitat intermunicipal i intramunicipal i especialment en la seva naturalesa (és a dir si serà més o menys sostenible). L'important projecte del CIM podria suposar uns 2000 vehicles pesants diaris circulant per la xarxa local, a més dels treballadors del CIM i la possibilitat d'obrir un nou accés a l'autopista Ap-7, el que necessitarà, lògicament, d'un estudi d'avaluació de la mobilitat generada amb la definició exacta de solucions que no interfereixin en la vida diària dels banyerencs.

És per aquest motiu que la consideració de criteris de sostenibilitat en la planificació, disseny i construcció d'aquestes infraestructures es presenta com a ineludible. D'altra banda els nous creixements urbanístics previstos pel nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal també haurien d'incorporar criteris en aquesta línia anteriorment citada.

La xarxa de camins rurals es veu afectada pel caràcter periurbà del territori, la disposició de les grans infraestructures de comunicació i la dispersió dels nuclis de població

La interessant xarxa de camins rurals s'ha convertit en alguns casos en vies asfaltades de connexió entre els nuclis de Banyeres, per permetre, per exemple, la circulació entre la Casa Roja i Sant Miquel amb el nucli del poble. El caràcter periurbà incorpora usos als camins que no hi són propis, i l'ocupació del territori per infraestructures i desenvolupaments diversos fomenten la desnaturalització de la seva funció d'estructuració del territori agrari.

La documentació del POUM incorpora un Estudi de Mobilitat amb algunes propostes interessants quant a la mobilitat sostenible

Els documents posats a disposició dels ciutadans a la fase d'Aprovació Inicial del POUM incorporen un Estudi de Mobilitat Específic amb algunes propostes que millorarien les condicions de la mobilitat al municipi, com és la implantació d'una nova línia d'autobús, explotada amb microbús, que millori la connexió amb l'estació de ferrocarril de l'Arboç i que millori l'accessibilitat als polígons industrials i àrees aglutinadores de llocs de treball, amb incursions als 6 nuclis de població. Tanmateix, es planteja la construcció d'un carril-bici de calçada separada de la xarxa de vehicles, entre el casc urbà i l'Arboç, seguint un recorregut paral·lel a l'actual traçat de la TP-2124. Finalment, es planteja l'adequació dels vials interns per la interconnexió dels 6 nuclis de població, generant al mateix temps una xarxa d'itineraris rurals que fomentin l'ús de la bicicleta des d'un punt de vista d'esbarjo.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Bones comunicacions per carreteres comarcals, sense saturar, i connexions amb els vials ràpids interurbans de dos autopistes i la N-340. • Existència d'un baixador de ferrocarril pel transport de passatgers proper al terme municipal (a l'Arboç), freqüentment comunicat amb el Vendrell i Tarragona. • Existència de diverses línies d'autobús que comuniquen Banyeres amb el Vendrell, Vilafranca i Tarragona, i amb els pobles veïns. • Orografia relativament planera, que permet l'ús de la bicicleta o el desplaçament a peu sense massa problemàtiques 	<ul style="list-style-type: none"> • Altíssim grau de motorització privada. • Baixa utilització del transport públic interurbà, especialment del ferrocarril, del qual no es coneixen bé dades quantitatives. • Situació relativament llunyana dels accessos a les autopistes • Gran ocupació de territori per part de les infraestructures de comunicació • Escassa predisposició dels banyerencs a utilitzar mitjans de transport alternatius al privat. • Gran dependència laboral i d'estudi de municipis veïns, que motiven gran nombre de desplaçaments a fora de Banyeres per motius de feina, majoritàriament en transport privat i amb una important despesa de temps. • Manca de connexió lògica entre el servei d'autobús i de ferrocarril • Dispersió de nuclis urbans deslligats que fomenten l'ús del vehicle privat i la degradació de la xarxa de camins locals

Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Construcció d'un accés a l'autopista Ap-7 mercès a la instal·lació de Logis Penedès • Creació d'un servei d'autobús coordinat amb l'horari de ferrocarrils a l'Arboç. • Foment de vies locals de comunicació entre nuclis amb prioritat a la bicicleta i el caminant, via el desenvolupament del POUM 	<ul style="list-style-type: none"> • Saturació de la xarxa bàsica interurbana en escenaris d'augment de mobilitat privada pels nous desenvolupaments urbanístics prevists i la instal·lació de Logis Penedès. • Increment de la mobilitat privada per augment de les característiques de ciutat-dormitori. • Pèrdua de funcionalitat de la xarxa de camins en el context de la manca de valoració de l'espai periurbà i transformació d'alguns eixos en veritables carreteres interurbanes

5. Vectors ambientals

5.1. Biodiversitat, espais naturals i zones verdes

La biodiversitat del terme municipal de Banyeres del Penedès és relativament reduïda en el context provincial, però interessant en el context del territori agrari circumdant

La poca diversitat de gradient altitudinal, substrats geològics i usos del sòl – dominats majoritàriament pels conreus tradicionals i d'horta – limiten la biodiversitat del municipi, en contrast amb altres territoris propers amb serres o ambients forestals extensos. Tot i així, la presència de cursos fluvials amb retalls de bosc de ribera, l'existència de boscos-illa i la pervivència encara d'extensions de conreus tradicionals notables, permeten la presència d'una comunitat biològica pròpia de la terra baixa mediterrània i dels seus conreus associats de notable interès en el context de la plana del Baix Penedès.

Els cursos fluvials de Banyeres són bàsics per la conservació de la biodiversitat .

El torrent de Banyeres i els seus afluents són hàbitat de vegetació de ribera valuosa i d'espais amb aigua semipermanent que permeten el refugi i alimentació d'una important diversitat de fauna. Tanmateix, es converteixen en els únics connectors possibles que permeten el trànsit de fauna vertebrada entre diversos espais de la plana, i fins a les serres del Prelitoral, tot creuant les diverses infraestructures viàries que fragmenten el territori.

L'abandonament o la ocupació urbanística i per infraestructures de bona part del territori agrícola, han afectat negativament a la biodiversitat.

El manteniment de conreus actius, especialment en un àmbit on el conreu de secà és molt extensiu (garrofer, vinya) i on la fauna i flora tenen grans possibilitats, és bàsic per al manteniment de la biodiversitat, ja que moltíssimes espècies fan ús d'aquests espais agrícoles com àrees de campeig i alimentació, i aprofiten les estructures de pedra seca i els propis arbres antics per trobar refugi. L'abandonament progressiu d'aquests espais, i més encara la seva transformació urbanística, i l'homogeneització del territori suposen una afecció important per la biodiversitat.

La fauna pateix la manca de connectivitat ecològica causada per la circulació de grans infraestructures de comunicació.

La important transformació del territori, i especialment els corredors d'infraestructures, han limitat molt notablement les connexions ecològiques en tots els sentits i confinat peces de territori inhàbils per la supervivència de moltes espècies de vertebrats terrestres que necessiten superfícies àmplies. Conseqüentment, és normal que algunes de les espècies de mamífers, rèptils, amfibis i aus més amenaçades o rares al país, i fins i tot aquelles no rares però que necessiten amplis territoris o menys tolerants a la presència humana, s'hagin extingit fa temps al territori de Banyeres.

Es torna a posar de manifest la importància de conservar els espais fluvials del municipi.

No existeix al terme cap espai declarat com Espai Natural de Protecció Especial, ni cap espai inclòs al Pla d'Espais d'Interès Natural o a la Xarxa Natura 2000. Tot i així, existeixen diversos espais al terme que, per les seves característiques específiques, mereixerien algun tipus de protecció que permetés una conservació activa.

Al terme de Banyeres del Penedès no existeix cap espai catalogat com a protegit per la Generalitat de Catalunya sota algunes de les figures possibles (Parc Natural, Espai d'Interès Natural, Reserva Natural de Fauna Salvatge, Lloc d'Interès Comunitari de la Xarxa Natura 2000).

Això no significa que al terme no existeixin espais amb suficient entitat – en el context immediat – com per tenir algun tipus de designació proteccionista encaminada a realitzar una gestió efectiva d'aquests indrets. És especialment significatiu el valor ecològic i paisatgístic del conjunt de boscos-illa de la plana agrícola. La gestió d'aquests espais, però, hauria d'anar encaminada a reduir la seva vulnerabilitat envers els riscos ambientals (ventades, incendis), augmentar la seva diversitat i la seva aptitud per la fauna, però pot ser molt complicada donada la propietat privada i la fragmentació d'aquesta mateixa propietat. Per altra banda, la importància dels cursos fluvials de Banyeres i la seva propietat pública hauria de facilitar una gestió encaminada a la seva protecció i la restauració dels seus valors naturals.

Banyeres del Penedès té un destacable patrimoni en arbres i arbredes públics i privats.

El patrimoni d'arbrat d'interès no ha rebut gaire atenció per part d'estudiosos locals. Tot i així, la presència de masos antics, de cursos fluvials i rieres, de boscos-illa, d'espais agraris vells, determina la presència d'alguns exemplars d'especial interès. La normativa del POUM hauria de protegir els més importants com elements culturals i patrimonials, i hauria d'instar l'ajuntament a elaborar un catàleg i demanar, si s'escau, les proteccions més adequades segons la normativa de rang superior existent (arbres i arbredes monumentals, arbres i arbredes d'interès comarcal, arbres d'interès local).

La conservació de la única espècie de flora protegida existent al municipi – el margalló – també hauria de considerar-se en aquesta praxis.

Les zones verdes públiques de Banyeres compten amb un element força interessant com és el Parc del Pujolet, però no es tenen criteris clars de disseny i gestió

El Parc del Pujolet, com important i interessant zona verda inserida a la trama urbana, constitueix la peça clau del sistema de zones verdes públiques del municipi que, per altra banda, està constituïda per unitats petites, disperses i poc estructurades.

Una altra consideració és la qualitat i criteris de disseny d'aquests espais verds, que hauria d'incorporar com a prioritat la inclusió del caràcter mediterrani més integrador en el paisatge, i estalviador de recursos – aigua, fitosanitaris, manteniment en general – a l'hora que adaptat a la ciutat mediterrània que vol viure de portes enfora, amb major presència del verd dins del casc urbà i no en la seva perifèria. La normativa del POUM hauria de fixar aquests criteris.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Relativament alta biodiversitat en el marc dels ecosistemes agraris humanitzats mercès a la diversitat d'ambients. • Existència de trams de torrents que mantenen vegetació de ribera i hàbitats interessants, a més de ser bons connectors • Existència de boscos-illa a la plana com elements de diversitat dins del mosaic agrícola • Manteniment d'un patrimoni arbrat d'interès • Presència d'una zona verda important com és el Parc del Pujolet 	<ul style="list-style-type: none"> • Alt grau de transformació urbanística i d'abandonament de conreus en sectors concrets del municipi que afecten la biodiversitat • Inexistència d'espais naturals protegits actuals que permetin una gestió de l'hàbitat. • Molts problemes de connectivitat ecològica per la proliferació d'infraestructures lineals de comunicació • Baixa utilització d'espècies autòctones en l'arbrat viari públic i a les zones verdes públiques i manca de criteris ambientals de disseny

Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Protecció d'espais en base a normativa local (POUM) i instruments de gestió autonòmics (Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona) d'una part significativa dels ambients de ribera i de boscos-illa, permetent una gestió efectiva dels mateixos i l'accés a fons econòmics. • Restauració dels boscos de ribera del municipi, lligat en alguns casos a la consolidació de zones verdes paral·leles en el marc del POUM. • Protecció efectiva i revalorització de l'arbrat d'interès. • Incorporació de normativa al POUM que permeti una gestió i disseny ambientalment correcte de les zones verdes del municipi. • Bona gestió de l'hàbitat d'interès comunitari existent a tocar de la carretera de l'Arboç com a zona verda pública en el context del POUM 	<ul style="list-style-type: none"> • Continuació en l'abandonament d'espais agrícoles, amb pèrdua de diversitat biològica i qualitat paisatgística • Deixadesa en la gestió dels boscos-illa per manca d'expectatives econòmiques amb retroalimentació del risc d'incendis i pèrdua de la seva diversitat • Nova fragmentació del territori per nous desenvolupaments urbanístics i infraestructurals • Foment de les places dures i zones verdes aparador, no funcionals per les característiques de les ciutats mediterrànies. • Terrenys no urbanitzats amb propietat privada i molt fragmentada que impedeixi arribar a acords concrets sobre custòdia del territori.

5.2. Qualitat de l'aire

No es coneix la naturalesa de les emissions contaminants atmosfèriques ni la seva quantificació, ja que Banyeres del Penedès no disposa d'estacions de mesura de contaminants atmosfèrics.

Al municipi de Banyeres del Penedès actualment no es pot realitzar un balanç a nivell de contaminants atmosfèrics perquè no es disposa d'estacions mesuradores ni tampoc d'una valoració de les quantitats emeses. El municipi se situa a la zona de Qualitat de l'Aire nº3, amb estacions mesuradores més properes a Cubelles i Vilafranca del Penedès. Els tipus de contaminació més importants detectades en aquesta àrea són acumulacions puntuals d'ozó i nivells relativament alts de partícules sòlides en suspensió.

Un estudi detallat en aquest context hauria de contemplar tant el limitat àmbit industrial com el del sector dels transports. En el primer cas cal tenir en compte que l'entrada en vigor de la Llei 3/98 d'IIAA estableix un nou règim d'adaptació a la legalitat de les activitats.

Les grans intensitats de trànsit als diversos vials que creuen el municipi, especialment els interurbans, són la principal causa de contaminació atmosfèrica a Banyeres del Penedès.

El sector del transport és, sense cap dubte, el que produeix una major problemàtica de contaminació atmosfèrica a Banyeres del Penedès, ja que el sector industrial és bastant limitat dins el municipi i amb activitats poc problemàtiques. Entre l'autopista Ap-7 i l'Ap-2 hi ha pràcticament 60.000 vehicles diaris que hi circulen, el que produeix importantíssimes emissions de partícules, SOx, NOx i CO. Fora del municipi, la cristal·lera de l'Arboç i la central tèrmica de Cubelles esdevenen els principals focus contaminants atmosfèrics de caire industrial.

El municipi de Banyeres del Penedès no disposa de capacitat d'inspecció i sanció sobre problemes acústics.

Tot i que no sembla haver estat un aspecte de queixes reiterades o de massa problemàtica, l'ajuntament de Banyeres no disposa de capacitat tècnica per realitzar inspeccions o controls sobre les emissions acústiques al seu municipi, ni tampoc eines normatives clares més enllà del mapa de capacitat acústica.

Segons l'empresa concessionària del servei, l'enllumenat públic de Banyeres és molt coherent quant al seu repartiment i amb un grau relativament alt d'eficiència i prevenció de la contaminació lumínica, tot i que hi ha sectors amb deficiències com el Priorat

L'enllumenat públic de Banyeres està repartit en 10 quadres o sectors, 4 dels quals disposen de sistemes de regulació del flux i per tant estalvi energètic. Bona part de les làmpades són de VSAP, de millor eficiència energètica, però continuen persistint alguns sectors deficients, com el Priorat de Banyeres, amb un enllumenat compostat per làmpades velles, poc eficients i amb alta contaminació lumínica.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Inexistència d'activitats industrials dins el municipi conflictives en quant a contaminació atmosfèrica. • Situació relativament allunyada dels principals focus emissors de contaminació atmosfèrica industrial de la província. • Enllumenat públic en vies de millora, amb implementació de mesures d'estalvi i eficiència 	<ul style="list-style-type: none"> • Inexistència d'estacions de mesura de contaminants atmosfèrics al municipi. • Altíssim nivell de trànsit a les vies interurbanes que creuen el municipi, constituint-se el transport com generador d'importantes quantitats de contaminants atmosfèrics. • Manca d'adequació de l'enllumenat públic urbà en sectors concrets com el Priorat a la legislació de prevenció de la contaminació lumínica. • Existència d'activitats contaminants de certa importància a la rodalia, com la Cristal·lera de l'Arboç o la central tèrmica de Cubelles
Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Aplicació de mesures a partir del cadastre sònic i ordenances noves per a disminuir les molèsties causades per la contaminació acústica. • Aplicació legislació sobre prevenció de la contaminació lumínica als nous sectors urbanístics mitjançant el planejament derivat i les recomanacions de l'informe ambiental del POUM. 	<ul style="list-style-type: none"> • Augment dels problemes de contaminació acústica i atmosfèrica lligats a l'augment de la mobilitat intraurbana • Situació d'indústries contaminants en els nous sectors d'activitat econòmica • Augment de la contaminació lumínica general per l'increment dels punts de llum a mesura que es desenvolupa l'urbanisme

5.3. Generació i consum d'energia i contribució al canvi climàtic

Resulta molt complicat realitzar balanços estimatius de fonts, consums i sectors consumidors d'energia donada la dispersió de les dades, l'antiguitat de les mateixes i la poca disponibilitat a proporcionar-ne per part d'algunes empreses energètiques.

L'àmbit de l'energia és un dels que presenta més dificultats a l'hora de poder aconseguir dades vàlides, actuals i comprovades i, per tant, un dels que s'ha de basar més en estimacions i ha d'assumir més mancances. Per una part, tot sovint les empreses subministradores d'energia no faciliten les dades o els seus àmbits de control i comptabilitat energètica no coincideixen amb els límits administratius municipals. Tanmateix, les administracions supralocals que, teòricament, han de recollir i comprovar aquestes dades, sovint les presenten molt desfasades en el temps o no en tenen. En aquestes condicions, resulta complicat treballar amb la situació real-actual i bona part dels balanços sobre fonts d'energia, consums i sectors que en consumeixen s'ha de basar en estimacions i extrapolacions d'altres treballs.

No existeixen fonts autòctones de producció d'energia elèctrica al municipi, tot i l'elevat potencial solar i eòlic del mateix.

Al terme municipal de Banyeres del Penedès no existeixen més algunes plaques particulars de generació d'aigua calenta sanitària en base a energia solar. Els importantíssims recursos naturals en forma de radiació solar – i en menor mesura de vent - abundants i gratuïts, no són aprofitats, de manera que no existeixen pràcticament fonts locals de producció d'energia elèctrica ni s'aprofiten les possibilitats d'energia eòlica i solar. Tampoc existeixen plantes de generació d'energia elèctrica per biomassa, o de cogeneració, o qualsevol tipus d'energia renovable

L'actuació municipal a nivell de promoció d'energies renovables o eficiència i estalvi energètic no ha estat encara engegada

L'Ajuntament de Banyeres del Penedès no ha començat encara a plantejar-se de desenvolupar una política global energètica pròpia encaminada a promocionar les energies renovables així com l'eficiència en el consum d'energia. Per exemple, no s'han utilitzat els programes de comptabilitat energètica facilitats per l'Institut Català de l'Energia i per tant no es coneixen els diferents consums d'energia elèctrica per sectors. No existeixen projectes d'ambientalització o auditoria energètica d'edificis públics, dels quals se'n desconeix el seu funcionament a nivell de consum i eficiència, ni

s'han instal·lat captadors solars en edificis públics. L'única actuació concreta ha estat iniciar la renovació de la xarxa d'enllumenat públic amb components més eficients.

El consum d'energia primària a Banyeres del Penedès està bàsicament determinat per les altíssimes xifres de mobilitat a les dues vies principals interurbanes que creuen el municipi.

El consum de gas-oil i benzina pels vehicles que circulen pels trams banyerencs de l'autopista Ap - 7 i Ap-2 produeixen uns consums equivalents a 8026 TEPs, que traduïdes a emissions signifiquen pràcticament de 25.315 tones de CO₂. La mobilitat a les altres vies del municipi (TP-2124 i TP-2125) ha pogut determinar un consum 900 TEPs més que s'han traduït en 2.805 tones emeses de CO₂. Aquest balanç significa que, a causa del transport, i sense constar els trajectes intraurbans pels cascs dels nuclis i camins locals, es consumeixen 8926 tones equivalents de petroli i unes emissions anuals de 28120 tones de CO₂ a l'any.

Aquestes xifres signifiquen pràcticament el 92% del total de les fonts d'energia que s'han pogut estimar i calcular al municipi i el 77% sobre el total d'emissions de CO₂.

El consum d'electricitat a Banyeres del Penedès és d'uns 10.239.000 kw/h i any, augmentant any rera any, el que suposa un consum per càpita una mica inferior a la mitja catalana (uns 6000 kwh/persona i any) a causa de la baixa presència d'indústries molt consumidores d'energia al municipi, i unes emissions d'unes 2300 a 5600 tones de CO₂ a l'any.

El consum per càpita d'energia elèctrica a Banyeres del Penedès, amb dades de 2003, se situa per pràcticament als 5500 kwh per persona i any, una xifra una mica menor a la mitja catalana i que denota un grau d'industrialització lleugerament més baix que la mitjana catalana. Es pot determinar que aquest consum equival a 513 tones equivalents de petroli (TEPs), que utilitzant els factors de conversió corresponents a les fonts d'energia elèctrica a l'Estat equivalen a una generació de 5580 tones de CO₂ a l'any, suposant només el 15% del total de les emissions estimades.

Tot i la manca de dades bàsiques sobre algunes fonts d'energia i emissió de CO₂, el consum d'energia per càpita i emissions de CO₂ a Banyeres del Penedès s'ha pogut estimar com a molt superior a la mitjana catalana.

El joc d'estimacions i dades existents, amb les seves mancances (manca de dades sobre algunes fonts d'energia com els gasos liquats del petroli, els combustibles líquids no associats al transport, la mobilitat en algunes vies o el gas natural), ha permet calcular un consum d'energia primària a

Banyeres del Penedès de 3,72 TEPs per habitant, molt superior al consum calculat per Terrassa (1,4 TEPs/habitant i any) el 1996 o per Valls (1,31 TEP/habitant i any) el 2002. En aquest xifra tenen molt important representativitat els consums de combustibles a l'autopista Ap-7 i la Ap-2.

El total de fonts d'emissió de gasos hivernacle estimades han determinat un total d'emissions superiors a les 36.276 tones de CO₂ l'any i propers a les 13,95 tones de CO₂ a l'any per habitant, una xifra molt alta que, com s'explica posteriorment, ultrapassa de molt llarg la capacitat de càrrega del territori.

Quantitats relativament importants de metà es produeixen a les explotacions ramaderes, ja sigui per la seva digestió com per la descomposició de fems, purins i gallinasses.

Existeixen fonts importants de gasos d'efecte hivernacle que no estan lligats al consum d'energia. Per exemple, la descomposició dels fems, gallinasses i purins o la fermentació al sistema digestiu dels remugants produeixen importants quantitats de metà (CH₃), que és un gas amb poderós efecte hivernacle. A Banyeres del Penedès aquesta quantitat significa pràcticament 700 tones de CO₂ a l'any.

La capacitat natural de fixació de CO₂ de les masses forestals i agrícoles de Banyeres del Penedès es troba al voltant de les 250 tones de CO₂ a l'any. Conseqüentment, Banyeres del Penedès emet quantitats de gasos d'efecte hivernacle que excedeixen en un mínim de 145 vegades la capacitat natural de fixació dels seus hàbitats.

Les masses naturals i agrícoles de vegetació són fonts naturals de fixació de CO₂ que s'utilitzen en comptabilitat de gasos d'efecte hivernacles. No hi ha massa experiència sobre ratis aplicables als boscos mediterranis, però donada la superfície forestal i agrícola de Banyeres del Penedès i les seves característiques, es podria estimar una capacitat natural de fixació de 250 tones de CO₂ a l'any. Si la producció de CO₂ estimada, és de més de 36.000 tones/any, podem veure com Altafulla ultrapassa de llarg (més de 145 vegades) la seva capacitat natural de fixació d'aquest gas d'efecte hivernacle. Estem, per tant, davant un model energètic absolutament insostenible.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Condicions naturals (rendiments solars i eòlics) que permetrien l'aprofitament rendible d'energies alternatives (solar fototèrmica, solar fotovoltaica, eòlica). • Augment de la conscienciació sobre estalvi energètic i noves fonts alternatives de producció d'energia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pràcticament cap tipus de producció energètica autòctona al municipi. • Alta mobilitat lligada a la situació dins el municipi d'infraestructures de comunicació d'importància nacional i internacional, com les autopistes Ap-7 i Ap-2, que suposen un percentatge importantíssim del consum primari d'energia i de les aportacions a les emissions de CO2. • Mínim coneixement sobre el consum i l'eficiència energètica de les activitats municipals. • Increment del consum energètic per càpita • Superfície forestal i agrícola molt reduïda que limita la capacitat natural del municipi per fixar CO2. • Manca de dades sobre diverses fonts d'energia importants (propà, butà, gas-oil de calefacció...).

Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Condicions naturals (rendiments solars i eòlics) que permetrien l'aprofitament d'energies alternatives (solar fototèrmica, solar fotovoltaica, eòlica) en condicions rentables. • Nova legislació i tractaments fiscals de les energies renovables. • Actuacions municipals per reduir el consum energètic en béns, serveis i immobles públics, amb implantació de comptabilitat energètica municipal. • Entrada en vigor del Decret d'Ecoeficiència i el Codi Tècnic de l'Edificació • Implementació de mesures correctores al POUM • Realització d'una auditoria energètica municipal. • Realització de campanyes de conscienciació de foment de l'estalvi energètic . 	<ul style="list-style-type: none"> • Augment de la mobilitat interurbana i intraurbana en base al transport privat i per tant augment del consum primari d'energia i les emissions de CO2. • Nou urbanisme sense tenir en compte criteris de bioclimatisme i aprofitament d'energies alternatives més enllà de l'obligatorietat de les mesures generals. • Augment sostingut de la demanda sense incidir en l'estalvi.

5.4. Residus

Banyeres del Penedès utilitza el sistema clàssic de recollida de residus sòlids urbans, basat en la presència de diversos contenidors de rebuig i recollida selectiva al carrer, comptant amb un servei supralocal de deixalleria situat a Bellvei.

Banyeres del Penedès té un sistema de recollida selectiva consorciat amb el Consell Comarcal del Baix Penedès i basat en el sistema típic de contenidors de rebuig i àrees d'aportació amb contenidors de recollida selectiva (vidre, paper i cartró, i envasos). A més, es recullen periòdicament les andròmines i trastos vells. A Banyeres del Penedès no es recull la matèria orgànica.

Els habitants de Banyeres poden utilitzar la deixalleria supramunicipal de Bellvei del Penedès, molt propera al municipi. Tanmateix, tot el rebuig que es recull es destina a l'abocador de Vacarisses. També existeixen a les immediacions diversos dipòsits controlats de runes.

No es denota un augment global del reciclatge en els darrers anys i, s'ha aconseguit reduir molt poc el nivell absolut de rebuig per habitant. Banyeres segueix la tendència general de gran producció de brossa domèstica (1,65 kg per habitant censat i dia) i la manca de recollida selectiva de fracció orgànica no ha permès reduir aquesta xifra.

No s'ha trobat un augment de la recollida selectiva (23,21% el 2003, 13,7% el 2005) que ha anat paral·lel amb un augment de la brossa generada per càpita, de manera que la incidència sobre la disminució del rebuig ha estat petita. Així, cada banyerenc va generar el 2005 una xifra de 1,65 kg de brossa domèstica, lleugerament més alta que la mitjana catalana (1,62 kg/dia).

Tot i així, els percentatges de recollida selectiva són relativament elevats en el context d'una comarca a la qual encara li manca molta feina a fer per aconseguir nivells de gestió de residus acceptables. El nivell de contenidors per habitant no sembla ser un condicionant del nivell de recollida selectiva.

Banyeres del Penedès no ha implementat altres sistemes força interessants de recollida de tipologies de residus concrets més enllà de les fraccions genèriques anteriorment explicades.

Per exemple, no es realitza la recollida d'oli vegetal a grans productors, tampoc es realitza la recollida de roba mitjançant l'entitat Humana, o la recollida de tònors o fluorescents amb

establiments col·laboradors, o facilitant en col·laboració amb el Consell Comarcal la sortida de residus concrets recollits a la deixalleria i de difícil destinació, tal com els palets, el porex (EPS), els productes informàtics (Projecte PC news) o mobles i andròmines.

Es tracta d'iniciatives força interessants per augmentar el nivell global de recollida selectiva, el reciclatge o reutilització de residus no gestionats pels canals habituals, i de conscienciació de la població en els beneficis i necessitat d'una correcta gestió dels residus.

Tot i la demanda de l'ajuntament de Banyeres del Penedès, no es coneix adequadament quina deposició se'n fa dels residus de la construcció, que es veu dificultada per la manca d'instal·lacions adequades

L'Ajuntament de Banyeres del Penedès demana, per condicionar l'atorgament de llicències de construcció, documentació sobre la gestió dels residus derivats d'aquesta activitat. Tot i així, aquesta documentació no és suficient per conèixer les xifres exactes generades, que deuen ser importants, ja que al municipi existeixen fins a 18 activitats lligades a l'àmbit de la construcció, a més de les forànies que hi operen. Una estimació segons el Programa de Gestió de Residus de la Construcció donaria unes 1736 tones l'any, que haurien de ser gestionades correctament però que no disposen d'instal·lacions adequades per la seva gestió en els municipis i territori proper, de manera que el seu destí final és relativament incògnit.

Els residus ramaders recollits a Banyeres del Penedès permetrien fertilitzar una superfície agrícola propera a les 100 hectàrees. Per tant, encara s'està lluny de la saturació en aquest sentit.

Els fems, purins i gallinasses produïts per les activitats ramaderes de Banyeres, donat les dosis recomanades per no produir contaminació de subsòl i freàtic, servirien per fertilitzar fins a 100 hectàrees de conreus, el que suposa menys del 15 % de la superfície agrària útil del municipi. Això significa que encara estem lluny del nivell de saturació que ocorre en molts municipis, i per tant que es tracta d'un factor positiu en la gestió de la qualitat de les aigües subterrànies, però això no vol dir que no es produeixin sobrefertilitzacions en indrets concrets i que les quantitats produïdes no siguin suficientment importants com per a preveure models de gestió correcta, més encara quan els recursos hídrics subterranis de Banyeres estan tan castigats per diverses problemàtiques, entre elles l'augment dels nitrats.

El sector industrial de Banyeres genera una important quantitat de residus industrials.

Segons les dades de l'Agència de Residus de Catalunya, nou activitats industrials estaven donades d'alta a l'Agència Catalana de Residus com a productora de residus industrials. Es produeixen 1533 tones el 2003, dels quals 692 són de tipus industrial (sector tèxtil, metal·lúrgic i farmacèutic)

Tot i així, el tràmit d'obtenció de llicència d'activitat en base a la Llei 3/1998 d'Intervenció Integral de l'Administració Ambiental, aspecte que s'ha de concretar en la seva implementació tècnica a l'ajuntament, es configura com una eina important per a que les empreses manufactureres i industrials puguin gestionar correctament els residus generats.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Implantació de la recollida selectiva de fraccions recuperables (paper/cartró, vidre, envasos) al municipi mercès a la gestió centralitzada al Consell Comarcal del Baix Penedès. • Situació relativament propera del municipi de la deixalleria supracomarcal de Bellvei. • Existència d'una praxis de demanda d'informació i justificants als empresaris per la gestió dels residus de la construcció. • Producció de quantitats importants de residus ramaders i agrícoles que, però, no excedeixen la capacitat de càrrega del sistema. 	<ul style="list-style-type: none"> • Baix nivell de recollida selectiva, al voltant del 13% • Inexistència de la recollida de fracció orgànica. • Inexistència de sistemàtica de recollida en grans productors. • Inexistència d'un sistema intern de gestió dels residus generats per l'activitat administrativa i de gestió de l'ajuntament. • Localització allunyada de la deixalleria que implica un encara baix rati d'utilització. • Desconeixement de la gestió real que es realitza dels residus de la construcció. • Manca d'instal·lacions properes de gestió de residus domèstics i de la construcció • Limitada capacitat tècnica del municipi per controlar mitjançant l'avaluació de llicències la producció de residus industrials

Oportunitats	Amenaces
<ul style="list-style-type: none"> • Implementació de nous models de recollida selectiva (com bateries de contenidors soterrats incorporant la fracció orgànica) que haurien d'afavorir una imatge de neteja i un augment de la recollida selectiva sempre que s'acompanyin de campanyes de conscienciació. • Gestió creativa per a la recollida d'altres residus (grans productors intensius, impostos sobre bosses de brossa, minideixalleries, recollides de residus específics en establiments col·laboradors) aplicat a zones geogràfiques concretes per mantenir i augmentar els alts nivells de recuperació de fraccions valoritzables . • Extensió de la recollida selectiva de fracció orgànica a tot el municipi. • Establiment d'un protocol de gestió de residus generats per l'activitat municipal. • Apertura d'un dipòsit controlat de runes en àmbit comarcal proper 	<ul style="list-style-type: none"> • Arribada a un sostre en el límit de reducció de rebuig per cansament dels ciutadans i augment progressiu del nivell. • Reducció futura dels alts nivells de recuperació de fraccions valoritzables per manca de col·laboració de la població o per manca d'incentivació de la població per a participar en la recollida de fracció orgànica i altres donat l'alt el grau de compromís personal del què depèn. • Proliferació de punts d'abocaments incontrolats de residus de la construcció, jardineria i andròmines

5.5. El cicle de l'aigua

El municipi de Banyeres del Penedès se situa sobre un gran reservori d'aigua subterrània anomenat aqüífer de sorres de Santa Oliva, amenaçat per la sobreexplotació i l'augment dels nitrats.

Aquesta zona central del Baix Penedès, donada la seva configuració hidrogeològica, té importants recursos d'aigua subterrània generats en l'anomenat "Aqüífer de sorres de Santa Oliva". L'augment del consum d'aigua industrial i urbana des de finals dels 60, i també l'aparició de regadius – incloent hortes intensives – com l'explotació d'aquestes aigües per abastir localitats allunyades, com Vilanova i la Geltrú, i usos industrials, va posar en qüestió i en risc aquests recursos, afectats localment per sobreexplotació i amb un contingut creixent de nitrats, i també per episodis puntuals de contaminació industrial. Els participants als tallers de diagnosi contempen l'abocament de fems i purins com un problema important per la qualitat de l'aigua de l'aqüífer.

L'arribada del ministrasvassament, i l'abandonament d'extraccions cap a municipis aliens, porta l'aqüífer de sorres a un cert equilibri inestable entre extraccions i renovació

L'inici de l'arribada d'aigua del ministrasvassament a municipis litorals que s'abastien de l'aqüífer de sorres de Santa Oliva atura l'extracció per aquests usos urbans. Tanmateix, municipis de la part interior del Baix Penedès comencen a utilitzar aigua de l'Ebre – el mateix Banyeres contracta, encara que no utilitza, una dotació al CAT. Això suposa una certa estabilitat en el balanç de l'aqüífer, com a mínim a nivell local, havent-se valorat les extraccions molt lleugerament inferiors a la renovació natural pel territori municipal de Banyeres.

Banyeres consumeix globalment uns 0'2 Hm3/any (2005) per usos urbans. Tota aquesta aigua prové d'un sistema de captació propi de 5 pous i la reserva del CAT encara no ha estat utilitzada

Les darreres dades de l'any 2005 determinen subministraments d'aigua pública superiors als 0,2 Hm3, tots provinents de recursos aqüífers captats en 5 pous. Encara no s'ha produït una utilització de l'aigua provinent del ministrasvassament de l'Ebre, tot i que l'ajuntament forma part del Consorci d'Aigües de Tarragona.

El Priorat de Banyeres s'abasteix encara amb aigua captada a Llorenç del Penedès. Hi ha un acord per normalitzar el subministrament des de la xarxa pública municipal de Banyeres.

La urbanització del Priorat de Banyeres és la única zona urbana que té una gestió diferenciada provinent del municipi veí, Llorenç del Penedès, dins del qual se situen els pous d'abastament a la urbanització. Aquesta situació es pretén corregir amb l'entrada en funcionament de xarxa d'abastament exclusivament banyerenga.

El consum total per càpita d'aigua urbana és difícil de calcular, donat el fenomen d'estacionalitat poblacional. Tot i així, les dades quantitatives per habitants censats ens apropen als 230 litres/dia/persona. Es tracta de xifres per càpita elevades pròpies d'un urbanisme poc dens amb abundància de jardins particulars.

A l'hora de calcular les xifres sobre consum per càpita d'aigua, tal com passa si volguéssim conèixer la producció de residus per càpita o el consum d'energia, ens trobem amb la dificultat de que hi ha més persones que consumeixen aigua a Banyeres del Penedès de les que estan censades, a causa de la segona residència. El consum, però, es pot establir donant xifres molt importants de més de 227 litres per habitant i dia, que es tracta de xifres de consum força allunyades de les que de manera estàndard es consideren com sostenibles (propers als 100 litres). La causa, segurament, i tal com s'ha determinat a municipis com Torredembarra, és l'estructura urbanística difusa amb molt habitatge unifamiliar a diversos dels nuclis del municipi.

El consum agrícola que s'abasteix d'aigües subterrànies arriba al 65% del consum domèstic.

Donada la importància creixent del regadiu a Banyeres a l'actualitat, especialment per l'augment de la superfície destinada a hortes intensives, s'ha pogut establir que el seu consum d'aigua – provinent íntegrament de recursos subterranis – arriba a una 0,134 Hm³/any, el que implica que és proper al 65% del consum d'aigua urbà.

L'aigua de l'Ebre tampoc és la panacea a nivell qualitatiu. En els darrers quinze anys s'ha observat un empitjorament de la qualitat química per un augment de la salinitat i per episodis puntuals de contaminació química.

Si bé l'aigua de l'Ebre presentava característiques qualitatives molt favorables respecte als aqüífers, com per exemple el baix contingut de nitrats, en els darrers anys ha vingut patint un empitjorament progressiu de la seva qualitat, especialment amb l'augment del contingut de sals,

relacionat directament amb l'extensió dels regadius per la conca mitja. Per altra banda, les concentracions industrials i de producció elèctrica (nuclears, hidroelèctriques) al llarg del riu suposen un risc de contaminació, tal com han posat de manifest alguns esdeveniments recents, especialment els lligats a la contaminació històrica de l'electroquímica de Flix. Els participants als tallers de diagnosi perceben que l'augment dels recursos disponibles mercès a l'aigua de l'Ebre no ha de suposar l'oblit en la necessitat de millorar l'eficiència i estalviar en el consum d'aigua.

L'increment de població i de sostre d'activitats facilitat pel nou urbanisme previst al POUM pot arribar a multiplicar per 3-5 vegades el consum d'aigua al municipi.

El ple desenvolupament de les previsions urbanístiques del POUM, amb més de 5000 habitants nous al municipi i 40 hectàrees de sòls d'activitats econòmiques, suposarien augments del consum d'aigua que, segons els escenaris, podrien triplicar-quintuplicar la xifra actual de 0,2 Hm³/any.

Les pèrdues a la xarxa de distribució d'aigües potables van ser del 14% al 2005.

Els problemes d'obsolescència d'alguns sectors de la xarxa d'abastament d'aigua han determinat que la diferència entre l'aigua comptabilitzada a la sortida dels dipòsits municipals i la finalment facturada hagi estat del 14%. Part de les pèrdues poden ser degudes a aprofitaments il·legals de la xarxa.

La xarxa de clavegueram és unitària (no diferencia aigües pluvials d'aigües grises) a la major part del municipi. Les aigües residuals haurien d'anar a l'EDAR de Santa Oliva, que no funciona correctament.

La pràctica totalitat de la xarxa de clavegueram del municipi és unitària – és a dir, mescla les aigües residuals urbanes amb les aigües pluvials. Només en els nous desenvolupaments recents s'ha començat a instal·lar una xarxa separativa.

El clavegueram de Banyeres aporta les aigües a una estació pròpia que no funciona perquè ha quedat obsoleta i ha estat afectada per les riuades. Tampoc l'EDAR comarcal de Santa Oliva, que hauria de donar solució al tractament de les aigües residuals del municipi, funciona correctament, per problemes de connexió de la xarxa elèctrica al sistema de bombament, per la qual cosa ens trobem en una situació de manca de depuració de les aigües residuals urbanes de Banyeres.

La capacitat natural de recàrrega de l'aqüífer de sorres de Santa Oliva pel terme de Banyeres està molt propera ja al consum d'aigua que se n'extreu.

Un balanç realitzat pel terme de Banyeres del Penedès ha estimat que la recàrrega de l'aqüífer, ja sigui per infiltració d'aigua de pluja com per retorn d'aigua de rec o d'altres, és molt lleugerament superior a l'hectòmetre cúbic (1,011 Hm³/any). Tanmateix, les sortides (consums de tot tipus) s'han estimat vora els 0,9685 Hm³/any, el que determina una situació propera a l'equilibri, o millor dit, propera al dèficit – sempre parlant en un context municipal.

Es convenient pensar solucions creatives que permetin reutilitzar les aigües pluvials interceptades, així com els efluents de l'EDAR, i donar-los un ús ambiental o econòmic.

Donada la situació descrita, sembla un luxe molt poc justificable el fet d'abocar a llera pública l'efluent de l'EDAR sense plantejar-ne un ús ambiental o econòmic. El mateix es pot pensar amb les aigües pluvials, que es perdran via l'EDAR o les lleres públiques. Cal ser innovador i tenir una visió de futur per cercar solucions tècnica i econòmicament factibles per aprofitar aquest important recurs.

L'informe de sostenibilitat del POUM proposa diverses mesures per fomentar l'estalvi d'aigua. També s'analitza la importància del fenomen de la inundabilitat en l'urbanisme, recollint-se algunes recomanacions puntuals en els sectors urbanitzables.

L'informe de sostenibilitat del POUM ha permès incorporar mesures per millorar l'eficiència en el consum d'aigua, com és l'obligació de dissenyar les zones verdes públiques i privades amb criteris de xerojardineria i d'estalvi d'aigua, a més de fer obligatoris tots els criteris d'estalvi i eficiència proposats pel Decret d'Ecoeficiència a les noves construccions.

Tanmateix, en sectors de relatiu risc d'inundabilitat, com la confluència de torrents a la Casa Roja, es proposen zones verdes d'esmoreïment al marge mateix dels cursos fluvials.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Subministrament d'aigua potable garantit a curt termini amb la situació actual d'equilibri de l'aqüífer i la possibilitat d'aportacions del Consorci d'Aigües de Tarragona. • Xarxa de sanejament preparada per a que actuï amb un bon sistema de depuració 	<ul style="list-style-type: none"> • Situació dels recursos propis – aqüífers delicada. Augmenten els nivells de nitrats, i les extraccions dins del terme s'apropen a la recàrrega natural de l'aqüífer. • Qualitat de l'aigua de l'Ebre que empitjora progressivament. • Xarxa d'abastament d'aigua potable amb pèrdues considerables. • Estructura urbanística, amb molts habitatges unifamiliars, que fomenta l'alt consum d'aigua. • Aigües residuals actualment no depurades per la manca de funcionament de l'antiga depuradora municipal i de la depuradora comarcal de Santa Oliva
Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Aprofitament de les aigües pluvials mitjançant la construcció de xarxes separatives i dipòsits d'acumulació • Aprofitament de les aigües que surten de l'EDAR mitjançant adequat tractament terciari. • Millora progressiva de la xarxa de captació per reduir pèrdues, i augmentar la seva capacitat i eficiència. • Implantació de sistemes d'eficiència i estalvi en el consum d'aigua en les noves edificacions i zones verdes, seguint les directrius de l'informe de sostenibilitat del POUM 2006. • Construcció a curt termini de la xarxa d'abastament a partir del CAT 	<ul style="list-style-type: none"> • Creixement urbanístic important en base al POUM que suposa increments molt notables del consum previst d'aigua, triplicant-quintuplicant l'actual • Situació de compromís de les reserves del CAT en base al creixement sostingut de la demanda a tots els municipis consorciats. • Increment notable dels escolaments superficials que augmentin el risc d'inundabilitat superant les solucions tècniques proposades • Extraccions que superin la recàrrega natural a tota la zona de l'aqüífer de sorres de Santa Oliva posant en risc aquesta reserva d'aigua estratègica

5.6. Activitats econòmiques relacionades amb l'explotació dels recursos naturals, paisatgístics, patrimonials i territorials, i la seva incidència ambiental

5.6.1. Activitats agrícoles, ramaderes i extractives

L'agricultura de Banyeres del Penedès és una activitat antiquíssima en la qual es va basar la riquesa econòmica del municipi durant molt temps, articulant-se al voltant del conreu de la vinya. L'agricultura ha estat l'activitat principal de modelació del territori.

L'orografia de relleu molt suau del municipi de Banyeres del Penedès, formant part de la gran zona orogràficament homogènia de la plana del Baix i Alt Penedès, ha determinat que des de molt antic la transformació del territori pel seu ús agrícola fos molt intensa. La tradició vinícola d'aquesta àrea, dominant del paisatge i l'activitat des del segle XIX, continua encara present, ja que la vinya ocupa quasi el 60% de les terres llaurades del municipi.

Durant els darrers desenes del segle XX, la superfície agrícola de Banyeres del Penedès ha anat retrocedint, a causa de l'extensió urbanística de la ciutat i l'abandonament de conreus poc rendibles de fruita seca.

El 1982, hi havia 776 ha agrícoles al municipi repartides en 117 explotacions. El 1999, la superfície agrària útil comptabilitzava 491 hectàrees repartides en 69 explotacions, havent passat de 6,63 ha de mida mitjana fins a 8,04 ha, mida molt menor que la mitjana catalana i que ha augmentat en els darrers anys, tal com ha passat també a Catalunya.

La disminució de la superfície agrària útil cal trobar-la tant en el creixement en extensió dels nuclis urbans i les infraestructures del municipi, realitzats tot sovint sobre zones agràries, com en la regressió d'alguns conreus poc rentables com l'ametller o el garrofer.

La superfície agrícola de Banyeres del Penedès presenta una bona mostra dels conreus tradicionals mediterranis: per ordre decreixent en superfície segons dades del Cens Agrari de 1999: vinya, cereals, olivera i altres.

La trilogia mediterrània (vinya, cereals i olivera) domina el paisatge agrari del municipi de Banyeres, però amb una importància especial de la vinya, donada la situació de Banyeres en zona de D.O. Penedès i de tradició vinícola prou important. L'olivera, tal com ha passat al conjunt de Catalunya, és l'únic conreu que ha augmentat superfície en les darreres dècades del segle XX.

A Banyeres trobem un percentatge reduït però important en el context del territori circumdant (6,5%) de terres llaurades en regadiu, de les quals totes provinents de l'explotació dels aqüífers.

La manca de recursos superficials d'aigua ha limitat molt notablement els regadius al terme de Banyeres, tot i que l'aprofitament dels recursos subterranis inicialment mitjançant sínies – aqüífers superficials de les rieres – i posteriorment amb els pous - explotant l'aqüífer de sorres de Santa Oliva – ha permès l'existència d'hortes i petites superfícies de fruiters en reg. És especialment significatiu la posada en conreu en els darrers temps d'algunes superfícies grans d'horta intensiva, realitzades a partir d'empreses de capital aliè al municipi.

En els tallers de participació s'ha manifestat una important consciència sobre l'impacte negatiu de les hortes intensives en el recurs aigua i en el paisatge.

El percentatge de pagesos professionals a Banyeres ha disminuït dràsticament. Gran part de les terres en conreu del municipi pertanyen a residents en d'altres localitats

A l'actualitat, només es pot considerar la presència d'un pagès professional a Banyeres del Penedès. Bona part de la resta de sòl agrari està conreat a temps parcial o és propietat d'agricultors o empreses agràries que no resideixen a Banyeres.

La crisi agrícola general, el desenvolupament de l'activitat turística, de construcció i de serveis, la facilitació de la mobilitat per accés a les indústries i sectors serveis de la resta de la comarca, voltants de Tarragona i àrea metropolitana de Barcelona, a més de l'extensió de la ciutat han fet baixar molt notablement el percentatge de població dedicada a l'agricultura, en una tendència similar a la de la resta del país.

El sector ramader de Banyeres és força important, especialment a les granges intensives avícoles i porcines.

Existeix un nombre important d'activitats ramaderes (16) que han aprofitat les bones comunicacions del municipi, la disponibilitat d'aigua de pou i les encara no massa importants limitacions ambientals per la situació de sòls i aqüífers, de manera que el sector porcí i avícola del municipi és força destacat.

La petita dimensió i les característiques dels boscos mediterranis de Banyeres no permeten el seu aprofitament silvícola, per la qual cosa actualment estan totalment mancats de gestió.

Podem dir que no existeixen a Banyeres boscos pròpiament dits, ja que en la majoria dels casos es tracta de brolles i màquies arbrades amb una cobertura de pi blanc, segurament testimonis dels alzinars i carrascars que prosperarien als turons. Així, el seu potencial fustaner és nul, i no són explotats, sinó que es conserven com boscos-illa que en el passat havien tingut el seu paper dins les explotacions agro-ramaderes. El seu valor paisatgístic i ecològic és reconegut per la població, i també per les determinacions del POUM, però tanmateix, ni propietaris ni administració han utilitzat pràcticament les eines pròpies d'ordenació forestal reglamentades, com són els Plans d'Ordenació i els Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal o eines equivalents per superfícies petites.

L'activitat extractiva Antònia, popularment coneguda com la Saldonera, és la més important del municipi, amb un impacte paisatgístic reduït i que es pretén convertir com seu d'equipaments públics

La natura dels substrats geològics de Banyeres ha determinat que el sector extractiu no tingués una importància massa gran, però existeix una activitat extractiva considerable, amb més de 10 hectàrees de superfície, situada al sud del casc urbà de Banyeres i coneguda popularment com la Saldonera. La configuració orogràfica ha determinat que sigui poc visible des dels nuclis habitats, però no deixa de ser una alteració geomorfològica i paisatgística important a la que es vol posar fi mitjançant la seva inclusió al POUM com un espai de desenvolupament d'equipaments públics.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Existència d'una denominació d'origen vinícola que fomenta el conreu de qualitat de la vinya i el manteniment de la superfície d'aquest conreu. ▪ Situació del municipi en una zona de forta tradició agrària i vinícola ▪ Existència d'una visió ciutadana que aprecia el paisatge agrícola i forestal ▪ Sector ramader quantitativament important 	<ul style="list-style-type: none"> • Abandonament d'importantes superfícies agràries a la segona meitat del segle XX, especialment en els espais situats en els terrenys actualment urbanitzats. • Baixa professionalització del sector agrícola i fort envelliment . • Baixa productivitat i nul·la activitat en el sector forestal, amb augment del risc d'incendis.. • Agricultura concebuda majoritàriament com un suplement a les rendes principals o pensions o sòl agrícola abandonat concebut com una reserva econòmica lligada a l'urbanisme. • Existència d'una activitat extractiva en actiu d'importantes dimensions propera al nucli urbà

Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Diversificació de l'agricultura amb nous conreus com el de plantes medicinals o la implementació d'agricultura ecològica en diversos sectors: oli, horta, vi. • Integració de l'agricultura i el paisatge mediterrani associat en les activitats de promoció i explotació turística del terme. • Redacció de Plans d'Ordenació Forestal i Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal i protecció de les masses forestals pel POUM. • Augment de la consciència del valor multifuncional del bosc a causa de les perspectives del turisme de natura. • Dotació d'ajuts i polítiques fiscals pròpies del municipi per fomentar el manteniment actiu dels conreus. • Adequació ambiental de les activitats ramaderes mitjançant les llicències d'activitat • Restauració de l'activitat extractiva mitjançant el desenvolupament de les previsions del POUM • Redacció d'un Pla Especial de foment de l'agricultura en base al POUM 	<ul style="list-style-type: none"> • Transformació força important del territori en base al nou urbanisme, amb important desaparició d'hortes tradicionals, vinyes i elements etnològics associats – marges, sínies, recs... • Manca de reposició de la mà d'obra agrícola per envelliment, manca d'interès dels propietaris actuals en el conreu i manca de possibilitats d'accés dels nous propietaris a la propietat agrícola. • Transformació en superfícies importants cap hortes intensives que posin en risc els recursos aquífers i el paisatge agrari • Degradació dels boscos-illa amb augment del risc d'incendis forestals.

5.6.2. Activitats turístiques

El municipi de Banyeres del Penedès presenta característiques interessants quant a l'activitat turística per la seva situació central al Baix Penedès i pel seu notable potencial paisatgístic i patrimonial.

El municipi de Banyeres del Penedès té una petita vila vella que té una altíssima qualitat estètica i bon nivell de conservació. Incorpora un monument medieval interessant com és la torre medieval de Banyeres o l'ermita del Priorat, i un interessant paisatge agrari, amb riquesa de patrimoni de pedra seca – del qual se n'han preparat tres rutes de coneixement, encara no equipades - incloent nuclis tradicionals d'especial configuració estètica, com el de Saifores. El Museu Josep Cañas és també un recurs d'interès. Se situa en el centre de rutes possibles de coneixement d'elements històrics com poden ser la que s'establiria des del castell de Castellet, la Giralda de l'Arboç i el Montmell. Al mateix temps se situa molt a prop de les platges del Baix Penedès i Garraf, així com Tarragona i de Port Aventura, un dels principals actius turístics de la Costa Daurada. Aquestes qualitats li confereixen un no menyspreable potencial. L'ajuntament de Banyeres, conjuntament amb d'altres veïns, han signat un conveni amb el Consell Comarcal per promoció turística sota el nom "Turisme Baix Penedès", dins la marca Costa Daurada/Catalunya.

El municipi de Banyeres del Penedès presenta nombrosos recursos turístics de diverses tipologies, però alguns d'ells són poc accessibles.

Alguns dels atractius principals del municipi, com són les cases senyoriales i antigues de la vila vella, o alguns dels masos, o el mateix jaciment històric de Sant Miquel, són o bé recursos privats que no estan oberts al públic principal, o bé punts d'interès escampats pel sòl agrari i de difícil localització per manca d'indicacions. El municipi, conseqüentment, es converteix en un escenari de passeig que dona per una curta visita però no per una estància cultural d'aprofitament dels recursos.

L'oferta d'allotjaments turístics i restauració de Banyeres és remarcable en el context local però encara poc aprofitat.

A Banyeres del Penedès existeix un establiment de turisme rural i un hotel rural, tots dos de notable qualitat, que aprofiten un tipus de visitants que cerquen espais tranquils de reraplata des

dels quals poder realitzar activitats culturals o negocis. Existeixen també uns pocs restaurants de certa qualitat i prestigi, però el potencial de creació d'allotjament i restauració, donat la situació geogràfica central en un context d'àmplia activitat econòmica – incloent la presència de la IDIADA i el polígon industrial l'Albornar – no ha estat encara plenament aprofitat.

Manquen recursos i activitats que permetin aprofitar econòmicament el potencial de visites de dia.

Tot i el potencial de visita de dia de Banyeres del Penedès (passeig per la vila i aturada per dinar o sopar) manquen encara alguns dels espais adequats per aprofitar econòmicament aquestes visites: terrasses a la vila vella, botiga de souvenirs o regals de qualitat, comerç de qualitat en general... Aquestes activitats haurien de permetre complementar econòmicament la visita més enllà de l'oferta ja existent de bars i restaurants.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Potencial turístic remarcable, en base a la situació geogràfica, la diversitat de recursos patrimonials i el bon estat general de conservació del paisatge i del patrimoni cultural i històric. • Cert desenvolupament dels allotjaments de caire rural de qualitat i restaurants 	<ul style="list-style-type: none"> • Parc d'allotjaments turístics encara feble, poc especialitzat, que deixa escapar diversos sectors de visitants com el professional lligat, p ex IDIADA. • Manca d'accessibilitat de diversos recursos turístics bàsics, com cases senyoriales, masos, jaciments i elements dispersos pel SNU. • Manca de recursos concrets d'aprofitament del turisme de dia per manca d'espais de lleure i comerç • Manca de senyalització específica de localització, identificació i interpretació del patrimoni.
Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Creació de noves ofertes d'allotjament en sectors no coberts, cercant per exemple el sector negocis • Senyalització de rutes de coneixement del paisatge i patrimoni rural executant i ampliant les proposades al projecte "Àrea Ecoturisme de Santa Oliva" • Creació d'activitats econòmiques atractives i serveis a la vila per eliminar el seu caràcter de simple escenari pel passeig. • Programa de senyalització interpretativa dels elements patrimonials del municipi • Operativitat de la marca "Turisme Baix Penedès" dins la marca Costa Daurada/Catalunya 	<ul style="list-style-type: none"> • Manteniment de Banyeres com un municipi al marge de les rutes turístiques i l'aprofitament de les oportunitats econòmiques, amb una activitat de simples visites de dia amb escassa repercussió econòmica • Degradació del paisatge i els seus elements etnològics interessants per desenvolupament urbanístic intensiu i pèrdua d'aquest recurs turístic.

5.7. Riscs ambientals

L'ajuntament no disposa de plans d'emergència.

El municipi de Banyeres del Penedès no disposa de plans d'emergència de cap tipus, ni INFOCAT, ni INUNCAT, ni PAM. Tot i que els riscos existents al municipi són limitats, caldria preveure i planificar les possibles incidències per tal de plantejar escenaris de crisi, les seves conseqüències i la resposta i actuació per part de les administracions. La població, a més, no és conscient de l'existència de riscos ni sabia com respondre en cas d'incidències.

Els riscos d'inundació inherents a la xarxa de torrents es manifesten especialment a la confluència de barrancs a la Casa Roja

Les característiques del clima penedesenc, la xarxa hidrogràfica de barrancs que descendeixen des del Montmell i l'orografia del terme determinen l'existència de dos àmbits de risc d'inundació: un lligat a la confluència de dos torrents sota la Casa Roja i un altre de més difús en una petita subconca sota el Priorat de Banyeres. En general, les riudes no han comportat més que danys a finques i infraestructures com camins, tot i que és molt important que el nou urbanisme es planifiqui sota el principi de precaució i es contemplin espais d'esmoreïment d'aquest risc a la vora dels barrancs.

No existeixen riscos especialment greus a nivell electromagnètic. Les antenes de telefonia mòbil se situa en sòls no urbanitzats, i les línies d'alta tensió creuen pel nord del nucli urbà, localització que cal tenir en compte a la nova planificació urbanística

La situació allunyada de nuclis habitats de les antenes de telefonia mòbil determinen la manca de risc associat a aquests elements. Les línies d'alta tensió passen al nord del nucli urbà, qüestió que limita els riscos actuals però que cal tenir en compte al planificar els nous desenvolupaments urbanístics en aquestes àrees, creant franges de sòls lliures d'esmoreïment d'aquest risc.

El risc d'incendi forestal important és molt petit donat la dominància dels conreus i l'aïllament dels boscos existents

Ja que bona part del sòl del municipi està ocupat per conreus, i les masses forestals existents són de petita dimensió i aïllades entre sí, és difícil que es produeixi un incendi d'importants dimensions. De fet, entre 1968 i 2002 només s'han cremat 2,38 hectàrees al terme en 6 focus. Tanmateix, cal considerar que el foc és un risc per la conservació dels boscos-illa – i per nuclis habitats, com els Boscos del Priorat, que se situen a tocar, per la qual cosa la seva gestió també hauria d'anar encaminada a minimitzar aquest risc.

El transport de mercaderies perilloses es realitza per les vies interurbanes (AP-7, AP-2) relativament propera a nuclis urbans com la Casa Roja, però no es tenen dades al respecte. La manca d'indústries importants determina un risc industrial força baix.

Pel municipi discorren vies interurbanes de carretera a les quals s'autoritza el transport de mercaderies perilloses, com són les dos autopistes. Aquestes discorren relativament allunyades dels nuclis urbanitzats, per la qual cosa el risc corresponent és menor, exceptuant el cas de la Casa Roja. No es tenen dades concretes al respecte de la tipologia i quantitat de transports perillosos que hi passen i aquest hauria de ser un dels aspectes a tractar en l'elaboració dels plans de prevenció a nivell municipal.

Tanmateix, la limitada d'indústries fabrils, químiques o que manipulin materials perillosos, i la situació aïllada de les existents en indrets allunyats de nuclis urbans, determinen un risc baix en aquest àmbit.

Punts forts	Punts febles
<ul style="list-style-type: none"> • Risc d'incendis forestals reduït pels usos del sòl del municipi • Risc d'avingudes en principi limitat a causar danys en camins i finques • Risc industrial pràcticament nul. • Risc de contaminació electromagnètica menor per l'allunyament de les infraestructures de transport i telefonia mòbil dels habitatges. • Circulació de les vies de transport de mercaderies perilloses relativament allunyats de gran part dels espais urbanitzats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Manca de plans d'emergència vigents per afrontar el risc a nivell municipal • Risc d'incendi forestal elevat dins de bosc-illa, incloent alguns en contacte amb espais urbanitzats com els Boscos
Oportunitats	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Gestió dels boscos-illa per minimitzar el risc d'incendis forestals • Creació de franges d'esmoreïment del risc hidràulic als nous desenvolupaments propers a cursos fluvials • Creació de franges lliures d'esmoreïment del risc de les línies d'alta tensió al nord del nucli 	<ul style="list-style-type: none"> • augment progressiu dels escolaments cap a la xarxa hidrogràfica en base a l'extensió de l'urbanisme a Banyeres i aigües amunt sense execució de solucions pel problema d'inundabilitat. • "Oblit" del risc d'inundació que permeti desenvolupaments inadequats en àrees potencialment inundables • degradació paulatina dels boscos-illa per petits incendis • desconsideració del risc de contaminació electromagnètica en el plantejament dels nous desenvolupaments urbanístics